

Fokke Sierksma

Bibliografie van zijn gepubliceerde werk

door H.L. Beck

herzien en uitgebreid door R.A. Ubbink

Inhoud

Over Fokke Sierksma	p. 3
Over deze bibliografie	p. 3
Publicaties van Fokke Sierksma	
A. Boeken	p. 5
B. Redactie van en bijdragen in verzamelwerken. Academische redes	p. 8
C. Poëzie	p. 10
D. Publicaties (uitgezonderd poëzie) in <i>Der Clercke Cronike</i> en in literaire, culturele en wetenschappelijke periodieken ...	p. 13
E. Publicaties in dag- en weekbladen	p. 23
F. Radio-uitzendingen	p. 31
G. Interviews	p. 43
H. Gepubliceerde brieven	p. 45
Selectie van secundaire literatuur	p. 46

Over Fokke Sierksma

Fokke Sierksma (Dantumawoude 1917) was van 1953 tot aan zijn dood in 1977 als godsdienstwetenschapper verbonden aan de Leidse universiteit, vanaf 1973 als gewoon hoogleraar. Zijn belangrijkste werken liggen dan ook op dit vakgebied. Hij begon zijn carrière echter als literator. Zijn eerste publicaties zijn te vinden in het Gronings studentenweekblad *Der Clercke Cronike*, waarvan hij van juni 1939 tot in de loop van mei 1940 redacteur was. Zijn bijdragen hierin preluderen op zijn latere werk voor het aanvankelijk illegale literaire tijdschrift *Podium*, bij de oprichting waarvan hij nauw betrokken was. Vanaf de derde aflevering (maart 1945) zou hij tot halverwege 1951 deel uitmaken van de redactie, met een onderbreking in 1950. Al spoedig ontwikkelde hij zich tot de toonaangevende essayist van dit tijdschrift, terwijl zijn dichterlijke bijdragen, op de paar laatste na altijd onder pseudoniem, na enkele jaren stopten. Daarnaast verzorgde hij van eind 1946 tot begin 1955 literaire radioprogramma's voor de Regionale Omroep Noord en publiceerde hij in het Friese literaire tijdschrift *De Tsjerne*.

Sierksma's connectie met de Regionale Omroep Noord was aanvankelijk organisatorisch van aard. Als oud-verzetsman was hij na de bevrijding betrokken bij de culturele wederopbouw in het Noorden. Tegen dezelfde achtergrond moeten zijn redactioneel werk voor en journalistieke bijdragen aan regionale bladen in deze periode worden gezien.

In 1950 promoveerde Sierksma in Groningen op een methodologisch proefschrift over Freud, Jung en de religie en na zijn aanstelling in Leiden vroeg de godsdienstwetenschap zijn volledige aandacht. De eigen invulling die hij aan dit vak gaf is sterk bepaald door de dieptepsychologie, maar hij verwerkte ook inzichten uit de wijsgerige en culturele antropologie en de ethologie. De hoofdthema's die hij in zijn boeken en artikelen behandelt zijn projectie, acculturatie, seksualiteit en agressie. Het godsdiensthistorische materiaal voor zijn onderzoek ontleent hij met name aan schriftloze culturen en Tibetaans boeddhisme.

Sierksma's aanleg voor het essay en zijn belangstelling voor journalistiek en media traden in de zestiger jaren opnieuw aan het licht in een boek over het toen nog jonge medium televisie en in bijdragen aan het weekblad *De Nieuwe Linie*. In zijn laatste jaren werkte hij aan een studie van hoofd- en lichaamshaarcultuur in geschiedenis, kunst en godsdienst, maar het lijvige manuscript bleef ongepubliceerd. Wel verscheen in 1975 nog een uitvoerig essay van hem over stiercultus en vrouwenhaat bij Picasso in het Friese literaire tijdschrift *Trotwaer*.

Over deze bibliografie

In 1982 verscheen de door Herman Beck samengestelde bibliografie van Sierksma's gepubliceerde werk in H.L. Beck en K.D. Jenner, *Fokke Sierksma. A Biographical Sketch and Bibliography*, een uitgave van de Leidse theologische faculteit. Beck vervaardigde zijn bibliografie als student-assistent van de vakgroep godsdienstgeschiedenis en vergelijkende godsdienstwetenschap, in welke hoedanigheid hij toegang had tot Sierksma's bibliotheek en schriftelijke nalatenschap. In 2001 bezorgde ik in het kader van een digitaliseringsproject een elektronische versie van Becks bibliografie op de website van de universiteitsbibliotheek van Leiden, waar ik als vakreferent werkzaam was. Vanaf september 2007 stond deze webeditie op de site van Tresoar in Leeuwarden tot zij voorjaar 2013 werd toegevoegd aan de Sierksma-pagina van de Koninklijke Bibliotheek.

In de loop der tijd vond ik zoveel aanvullingen, met name wat betreft de radio-uitzendingen, dat de oorspronkelijke nummering moest worden losgelaten. Verder leek het mij gezien taal en vindplaats van de meeste verwijzingen zinvoller de bibliografie van het Engels in het Nederlands over te zetten, terwijl ook in de indeling wijzigingen zijn aangebracht. Binnen de afzonderlijke rubrieken is de volgorde chronologisch, maar waar binnen een bepaald jaar de exacte chronologie niet meer of moeilijk bleek vast te stellen, is de volgorde alfabetisch naar titel van boek of tijdschrift – dit geldt met name voor rubriek D.

Sierksma's vroegste publicaties – gedichten, boekbesprekingen en andersoortig proza – verschenen in het Gronings studentenweekblad *Der Clercke Cronike*, meestal onder pseudoniem naar in dit blad gangbaar gebruik. Bij het vaststellen van de authenticiteit maakte Beck gebruik van materiaal aanwezig in de nalatenschap, zoals hij dat ten huize van de auteur na diens dood aantrof. Men zie in dit verband voor wat betreft de gedichten – waarvan enkele later opnieuw werden gepubliceerd in *Podium* – ook de annotaties en het nawoord in de uitgave C49. Aan de selectie van Beck heb ik alle met "S." ondertekende stukken toegevoegd die dateren uit de tijd dat Sierksma deel uitmaakte van de redactie van *Der Clercke Cronike* (van 9/6/1939 t/m 24/5/1940). Andere aanvullingen heb ik bij het desbetreffende item verantwoord. Daarnaast heb ik drie stukken tussen haakjes toegevoegd, die geen andere auteursindicatie hebben dan dat ze in Sierksma's eigen exemplaren van de betreffende jaargangen van *Der Clercke Cronike* – bewaard in de KB – in de inhoudsopgave zijn aangestreept.

Indien ik van een bibliografisch item vrij toegankelijke *full text* heb gevonden, is een link hiernaar aangebracht.

Deze bibliografie beperkt zich tot het *gepubliceerde* werk van Fokke Sierksma. In zijn archief, dat in 1987 door de erven aan de Koninklijke Bibliotheek in Den Haag werd geschonken, bevinden zich behalve voorstada van publicaties in handschrift en typoscript ook veel onuitgegeven teksten, die van belang zijn voor de studie van Sierksma's persoon en werk. Verder treft men hier krantenknipsels, kopieën en overdrukken van artikelen van en over hem aan, alsmede brieven en geannoteerde boeken. Men zie hiervoor E.T. van der Vlist, *Inventaris van de schriftelijke nalatenschap van Fokke Sierksma (1917-1977)*, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1992.

Ook Tresoar in Leeuwarden, waarin de Provinciale Bibliotheek van Friesland en het Fries Letterkundig Museum en Documentatiecentrum zijn opgegaan, bezit uniek materiaal met betrekking tot Sierksma: typoscripten, geluidsdocumenten, documentatiemappen en correspondentie met Friese literatoren. Van belang is ook de collectie "Literair kwartier", waarin een groot aantal van Sierksma's boekbesprekingen voor de Regionale Omroep Noord is ondergebracht; zie hiervoor de inleiding bij rubriek F.

Een derde bewaarplaats van archivalia met betrekking tot Sierksma is het Literatuurmuseum (voorheen Letterkundig Museum) in Den Haag. Hier vindt men onder andere niet elders gevonden teksten van het "Literair kwartier" en correspondentie met schrijvers en uitgevers.

Deze bibliografie van het gepubliceerde werk pretendeert – behalve waar het briefmateriaal betreft – volledig te zijn, maar hiaten zullen er zonder twijfel blijven. Aan het slot vindt men een *selectie* van literatuur over Sierksma.

Publicaties van Fokke Sierksma

A. Boeken

1948

A1. Als Frank Wilders, [Grensconflict](#), 's-Gravenhage, Stols, 1948.
Herdruk onder eigen naam, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1970 (Grote ABC 159).

Een televisiebewerking van *Grensconflict* door Hein Schütz (scenario) en Jonne Severijn (regie) onder de titel *Luisterpost* werd uitgezonden door de NOS op 16/4/1986. Een kopie hiervan is aanwezig in het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum.

A2. [Schoonheid als eigenbelang. Essays](#), 's-Gravenhage, Stols, 1948.

De stukken in deze bundel verschenen eerder afzonderlijk in *Podium* en *Vrij Nederland*, zie rubrieken D en E. Alleen van "Snelvuur tegen de dood" (p. 113-128, over de poëzie van Gerrit Achterberg) werd geen publicatie elders gevonden.

1950

A3. *Phaenomenologie der religie en complexe psychologie. Een methodologische bijdrage*, Assen, Van Gorcum, 1950. Proefschrift Groningen. [Summary op p. 228-233](#).
Vgl. A4.

1951

A4. *Freud, Jung en de religie*, Assen, Van Gorcum, 1951 (Van Gorcum's theologische bibliotheek 19). Handelseditie van A3.

A5. *Professor Dr G. van der Leeuw. Dienaar van God en hoogleraar te Groningen*, Amsterdam, Het Wereldvenster, 1951.

1952

A6. *Tussen twee vuren. Een pamflet en een essay*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1952.
Separate editie van *Podium* jrg. 7, 1951, afl. november-december. Vgl. D116 en D121.
Herdruk met bibliografisch supplement, Utrecht, Reflex, 1979.
Herziene druk, Doorn, Copyright Foundation Simon Vestdijk, 1997.

1953

A7. *Bem fan de ierde. In essay oer it dichtwurk fan Obe Postma*, Drachten, Laverman, 1953 (Reiddomprige 1953/1).
Herdruk in *Oer Obe Postma. Stúdzjes fan J.H. Brouwer, Anne Wadman en Fokke Sierksma*, Ljouwert, Koperative Utjowerij, 1979, p. 19-70.

1956

A8. *De religieuze projectie. Een antropologische en psychologische studie over de projectie-verschijnselen in de godsdiensten*, Delft, Gaade, 1956 (Libertatis ergo 3/6).
Tweede, herziene druk, Delft, Gaade, 1957.

Derde druk, Amsterdam, Meulenhoff, 1977; herdruk van de tweede, met een nieuw voorwoord van de schrijver.

Vertaling

Projection and Religion. An Anthropological and Psychological Study of the Phenomena of Projection in the Various Religions, transl. by Jacob Faber, forew. by Lee W. Bailey, Ann Arbor, UMI Books on Demand, 1990.

1959

A9. *De mens en zijn goden*, Amsterdam, De Brug-Djambatan, 1959.

Vertalingen

Götter, Götzen und Dämonen, übertr. von Fred Purley, Wien [etc.], Forum-Verlag, 1959. Ook onder de titel *Glaube, Wahn und Aberglaube*.

The Gods as We Shape Them, transl. by Mrs. G.E. van Baaren-Pape, London, Routledge & Kegan Paul, 1960.

L'uomo e i suoi dei, trad. dall'inglese di Lia Formigari, Firenze, G.C. Sansoni, 1960.

De hoofdtekst van het boek is vrijwel ongewijzigd opgenomen in de catalogus bij de fototentoonstelling *De mens en zijn goden* in het Academisch Historisch Museum te Leiden in 1975. Op deze tentoonstelling, die plaatsvond in het kader van het vierhonderdjarig bestaan van de Leidse universiteit, werden reproducties getoond van de platen uit het boek. De platen zelf zijn niet in de catalogus afgebeeld, wel werd de toelichting daarop in ingekorte vorm opgenomen. De catalogus werd uitgegeven door de vakgroep godsdienstgeschiedenis van de Leidse theologische faculteit.

1961

A10. *Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde. Messianistische en eschatologische bewegingen en voorstellingen bij primitieve volken*, 's-Gravenhage, Mouton, 1961. Tweede, uitgebreide druk, met een nawoord van G.W. Drost, Groningen, Konstapel, 1978. Vgl. V.P.R.O.-uitzendingen 1962 (rubriek F).

1962

A11. *De roof van het vrouwengeheim. De mythe van de dictatuur der vrouwen en het ontstaan der geheime mannengenootschappen*, 's-Gravenhage, Mouton, 1962. Gepopulariseerde versie van A15.

1963

A12. *Testbeeld. Essays over mens en televisie*, Amsterdam, Van Oorschot, 1963.

1964

A13. *Profiel van een incarnatie. Het leven en de conflicten van een Tibetaanse geestelijke in Tibet en Europa*, Amsterdam, Van Oorschot, 1964. Met een voorwoord van Prof. Dr. J.W. de Jong en een medisch-psychologisch commentaar door Prof. Dr. J.H. Plokker.

1966

A14. *Tibet's Terrifying Deities. Sex and Aggression in Religious Acculturation*, transl. from the Dutch by Mrs. G.E. Van Baaren-Pape, The Hague [etc.], Mouton, 1966 (Art in

Its Context. Studies in Ethno-Aesthetics. Museum Series 1). Een Amerikaanse editie verscheen in hetzelfde jaar bij C.E. Tuttle, Rutland, Vt.

1979

A15. *Religie, sexualiteit & agressie. Een cultuurpsychologische bijdrage tot de verklaring van de spanning tussen de sexen*, Groningen, Konstapel, 1979, [uit de nalatenschap uitgegeven door K.D. Jenner] met een voorwoord van prof. dr. Th.P. van Baaren. Oorspronkelijke versie met wetenschappelijk apparaat van A11. Vgl. E166.

B. Redactie van en bijdragen in verzamelwerken. Academische redes

1947

B1. [Discussiebijdrage], in R. Beerling, Cola Debrot, Jacq. de Kadt, *Het existentialisme. Drie voordrachten met discussie*, 's-Gravenhage, Leopold, 1947 (Eerste symposium der Sociëteit voor Culturele Samenwerking 's-Gravenhage), p. 82-85.

1948

B2. [Commentaar op Achterberg. Opstellen van jonge schrijvers over de poëzie van Gerrit Achterberg](#), verzameld door Fokke Sierksma, 's-Gravenhage, Daamen, 1948. "Verantwoording" door Sierksma op p. 6-8. Zijn essay "[Poëzie als ernst](#)" op p. 153-209. Herdruk, Utrecht, Reflex, 1979.

1949

B3. F. Sierksma en J. Melkman red., *Eeuwig Israël. Zijn huidige plaats in letterkunde, cultuur en wereld*, 's-Graveland, De Driehoek, 1949. Sierksma's essay "Volk zonder land" op p. 108-153. Separate editie van het *Israël-nummer* van *Podium* jrg. 5, 1949, afl. april-mei. Vgl. D108.

1955

B4. G. van der Leeuw, "De religie der primitieve volken", herzien door F. Sierksma, in G. van der Leeuw red., *De godsdiensten der wereld*, derde herziene editie, C.J. Bleeker red., deel 1, p. 402-474, Amsterdam, Meulenhoff, 1955.

1965

B5. "Herinneringen van een vreemde eend in de domineesbijt", in J.J. Buskes en Nico Rost red., *Daar gaat een dominee voorbij. Een bundel beschouwingen en herinneringen*, Amsterdam, Moussault, 1965, p. 116-133.

B6. "Huwelijk en cultuur", in *Het huwelijk. Voordrachten gehouden in het kader van het Studium Generale 1963-1964 van de Rijksuniversiteit te Groningen*, Groningen, Wolters, 1965, p. 35-65.

B7. "De paus als feodaal verschijnsel", in Michel van der Plas red., *De Paus van Rome. Opvattingen over een omstreden ambt*, Utrecht, Ambo, [1965], p. 54-73. Vgl. E53.

B8. "Het priesterschap in verleden en heden", in H.A.L.A. Bogers e.a. red., *Over de priester. Essays en interviews*, Utrecht, Ambo, [1965], p. 127-142.

1966

B9. "Persoonlijke herinneringen", in *Bisschop Bekkers. Negen jaar met Gods volk onderweg*, Utrecht, Ambo, 1966, p. 68-78. Vgl. E65.

B10. "De moeders", in [Paul Brand red.], *Het verraad van de anderen. Een verwijt en appel*, Hilversum [etc.], Paul Brand, 1966, p. 28-34.

1973

B11. "De geklede aap tussen ethologie en antropologie", in *Ethologie. De biologie van gedrag*, Wageningen, Pudoc, Centrum voor Landbouwpublicaties en

Landbouwdocumentatie, 1973, p. 257-287, 337-339. In de derde, gedeeltelijk herziene editie 1981 is Sierksma's bijdrage, op p. 257-287 en 375-377, ongewijzigd gebleven.

1974

B12. *Een en ander over de moslimse bijdrage aan de westerse beschaving. Rede uitgesproken bij de aanvaarding van het ambt van gewoon hoogleraar in de geschiedenis der godsdiensten in het algemeen en de fenomenologie van de godsdienst op 15 maart 1974*, Leiden, Universitaire Pers, 1974.

1975

B13. "Van der Leeuw na 25 jaar", in *G. van der Leeuw herdacht, 14 november 1975*, Groningen, Rijksuniversiteit, [1975], p. 2-12. Ook gepubliceerd in [Jaarboek der Rijksuniversiteit te Groningen 1976](#), p. 36-42, onder de titel "Rede, uitgesproken door prof. dr. F. Sierksma ter gelegenheid van de herdenking van prof. dr. G. van der Leeuw op 14 november 1975".

1977

B14. "Brief oan de skriuwer", in P. Miedema, *Gemeente en Kristus*, Ljouwert, Fryske útjowerij "de Terp", 1977, p. 9-12.

B15. *Theologie en godsdienstwetenschap. Voordracht oorspronkelijk bestemd voor de Tieleherdenking op 15 oktober 1977*, Leiden, Universitaire Pers, 1977 (Leidse voordrachten 56). Uitgegeven door stafleden en studenten van de vakgroep godsdienstgeschiedenis en vergelijkende godsdienstwetenschap van de Rijksuniversiteit te Leiden.

C. Poëzie

1936

C1. Als Cyriacus t.h., "Veille de Noël", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 21/12/1936](#), p. 131.

1937

C2. Als Cyriacus th., "Afsluitdijk", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 30/1/1937](#), p. 160.
Opgenomen in C49, p. 7.

C3. Als Lord Despair, "Tussen twee colleges", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 20/2/1937](#), p. 186.

C4. Als Lord Despair, "Naar W. Hessels", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 27/2/1937](#), p. 199.

C5. Als Lord Despair, "Openbaring", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 27/2/1937](#), p. 199.

C6. Als Blue again, "Gebed van een werkloze", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 20/3/1937](#), p. 231.

C7. Als Erro, "S.O.S. (droom)", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 24/4/1937](#), p. 256.
Opgenomen in C49, p. 8, onder de titel "S.O.S.". Vgl. C25.

C8. Als Blue again, "Voorval zonder betekenis", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 24/4/1937](#), p. 257.

C9. Als Rez., "Analyse", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 24/4/1937](#), p. 257.

C10. Als Johnny, "'Es war ein Spiel. Es sollte Liebe sein.' (variant naar Schnitzler)", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 24/4/1937](#), p. 259.

C11. Als Peutje, "Dichters en négligé", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 23/10/1937](#), p. 44.
Onder deze titel gaan twee kwatrijnen, waarvan het eerste ondertekend is met "Peutje", het tweede met "Pantje". Omdat in Sierksma's eigen exemplaar van *Der Clercke Cronike* alleen de naam "Peutje" met de hand is onderstreept - zijn gebruikelijke markering voor eigen bijdragen -, is het aannemelijk dat het andere kwatrijn van een tweede dichter is, hetgeen ook het meervoud in de titel kan verklaren.

1938

C12. Als Johnny, "Naar Paul Verlaine", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 5/2/1938](#), p. 164.
Opgenomen in C49, p. 9. Vgl. C27.

C13. Als Johnny D.M.W., "Na het feest", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 12/2/1938](#), p. 177.

C14. Als Outsider, "Ontnuchtering", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 19/3/1938](#), p. 225.

C15. Als F., "Vroeg voorjaar", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 19/3/1938](#), p. 225.

C16. Als Outsider, "Noodlanding", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 30/4/1938](#), p. 267.

C17. Als Blue again, "Hemelvaartsdag 1938", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 4/6/1938](#), p. 318. Opgenomen in C49, p. 10.

1939

C18. Als Blue again, "Stemming", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 24/11/1939](#), p. 97.

C19. Als Johnny, "Christmas blues", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 8/12/1939](#), voorpagina. Opgenomen in C49, p. 11 en in A.J. Govers red., *Jazz in poëzie. Instant composers gedichten*, Amsterdam [etc.], Elsevier Manteau, 1981, p. 78. Vgl. C26.

1940

C20. Als F., "Deceptie", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 12/1/1940](#), p. 127.

- C21. Als Flaming, "Verrukking", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 9/2/1940](#), p. 171.
 Voorstadia van dit gedicht in handschrift in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 A 40, fol. 38v-39r. Aanstreping in inhoudsopgave van Sierksma's eigen DCC-exemplaar.
- C22. Als Johnny, "Droef geluk", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 3/5/1940](#), voorpagina. Opgenomen in C49, p. 12. Vgl. C32.
- C23. Als F., "Zonderling", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 3/5/1940](#), p. 268. Opgenomen in C49, p. 13. Vgl. C31.
- C24. Als Johnny, "Dubbel tekort", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 7/6/1940](#), voorpagina.

1944

- C25. Als J. van Dockum, "S.O.S.", in *Podium* jrg. 1, p. 6. Geciteerd in Calis, [Het ondergronds verwachten, p. 369](#). Vgl. C7.
- C26. Als Johnny, "Christmas Blues", in *Podium* jrg. 1, p. 8. Vgl. C19.
- C27. Als Johnny, "Naar Paul Verlaine", in *Podium* jrg. 1, p. 9. Vgl. C12.

1945

- C28. Als A.C.E., "Aan de dichters Anno 1945", in [Podium jrg. 1, p. 41](#). Opgenomen in C49, p. 22.
- C29. Als G.T., "In Memoriam", in [Podium jrg. 1, p. 42](#). Opgenomen in C49, p. 23.
- C30. Als S. de Vries, "After Dinner", in [Podium jrg. 1, p. 44](#). Opgenomen in C49, p. 24, onder de titel "Credo.
- C31. Als Sarah Cohen, "Zonderling", in [Podium jrg. 1, p. 45](#). Vgl. C23.
- C32. Als Jean d'Yvrogne, "Droef geluk", in [Podium jrg. 1, p. 47](#). Vgl. C22.
- C33. Als S. de Wint, "Herfstliedje", in [Podium jrg. 1, p. 51](#). Opgenomen in C49, p. 15.
- C34. Als Frank Wilders, "Duke Ellington speelt...", in [Podium jrg. 1, p. 58](#). Opgenomen in C49, p. 21 en in A.J. Govers red., *Jazz in poëzie. Instant composers gedichten*, Amsterdam [etc.], Elsevier Manteau, 1981, p. 78.
- C35. Als Frank Wilders, "In memoriam Johan J. Erich", in *Podium* jrg. 2, p. 4-5. Opgenomen in C49, p. 18-20, onder de titel "In memoriam Johan Erich".
- C36. Als Frank Wilders, "Na een jaar", in *Podium* jrg. 2, p. 5. Opgenomen in C49, p. 25.
- C37. Als Frank Wilders, "Beklemd gebed", in *Podium* jrg. 2, p. 5. Opgenomen in C49, p. 26, onder de titel "Geklemd gebed".
- C38. Als Frank Wilders, "X-day", in *Podium* jrg. 2, p. 37. Opgenomen in C49, p. 29-30.
- C39. Als Frank Wilders, "Klein geluk", in *Podium* jrg. 2, p. 54. Opgenomen in C49, p. 31. Geciteerd in Calis, [Speeltuinen van de titaantjes, p. 183](#).

1946

- C40. Als Frank Wilders, "Noordzee-eiland", in *Podium* jrg. 2, p. 77. Opgenomen in C49, p. 27.
- C41. Als Frank Wilders, "Bij mijn gebluste droom - zeer wit[...]", in *Podium* jrg. 2, p. 84. Opgenomen met een toegevoegd tweede kwatrijn in C49, p. 32, onder de titel "Vuurstenen".
- C42. Als Frank Wilders, "Saddest Tale (Duke Ellington and his orchestra)", in *Podium* jrg. 2, p. 108. Opgenomen in C49, p. 16, onder de titel "Liefde".
- C43. Als Frank Wilders, "Avondland (schets)", in *Podium* jrg. 2, p. 170.
- C44. Als Frank Wilders, "Saddest Tale (Duke Ellington and his orchestra)", in *Podium* jrg. 3, p. 26. Opgenomen in C49, p. 34 en in A.J. Govers red., *Jazz in poëzie. Instant composers gedichten*, Amsterdam [etc.], Elsevier Manteau, 1981, p. 77.

C45. Als Frank Wilders, "Park in Europa", in *Podium* jrg. 3, p. 27. Opgenomen in C49, p. 33.

1947

C46. "Bye-bye to those poets", in *Podium* jrg. 4, p. 85. Geciteerd in F.M. Doorman, [*Steeds mooier. Over geschiedenis en zin van vooruitgangsideeën in de kunst, proefschrift Maastricht, 1994*](#), p. 129-130.

C47. "De oude Adam en de nieuwe mens", in de rubriek "De Proppenschieter", in *Podium* jrg. 4, p. 113.

1954

C48. "Gebetsje foar D.A. Tamminga", in de rubriek "Op it harspit", in [*De Tsjerne jrg. 9, p. 128*](#). Reactie op D.A. Tamminga, "Gebet foar ús ynkwisiteurs", in *De Tsjerne* jrg. 9, p. 94-95.

1977

C49. *Gewaarmerkte gedichten van Fokke Sierksma*, posthuum uitgebracht en van annotaties en een nawoord voorzien door Sjoerd van Koningsveld en Gerrit Drost, Leiden, New Rhine Publishers, 1977.

Deze gedichten verschenen voor het grootste deel eerder, meestal met geringe varianten in de tekst, in *Der Clercke Cronike* en *Podium*, zie hierboven.

D. Publicaties (uitgezonderd poëzie) in *Der Clercke Cronike* en in literaire, culturele en wetenschappelijke periodieken

Voor de vaste rubrieken van *Podium* worden de volgende afkortingen gebruikt: (P) voor de polemische rubriek "(De) Proppenschieter", (C) voor "Critieken" en (B) voor "Besprekingen".

1937

- D1. Als Lord Despair, "Vlucht", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 20/3/1937](#), p. 230.
D2. Als Johnny, "His Master's Voice B 4842", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 1/5/1937](#), p. 266.
D3. Als Slunky, "Josny", in [Der Clercke Cronike jrg. 13, 5/6/1937](#), p. 319.
D4. Als M. Faalner, bespreking van Menno ter Braak, *Van oude en nieuwe christenen*, Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1937, in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 20/11/1937](#), p. 85, 87.
D5. [Zonder naam], "Comité van Waakzaamheid", in [Der Clercke Cronike jrg. 14, 27/11/1937](#), p. 95.

Waarschijnlijk van Sierksma. In het radio-interview met Paul Beers (G18) zegt Sierksma "voor het Groningse studentenblad" een sarcastisch verslag van een lezing van Ter Braak te hebben gemaakt, "waar ik mij nog steeds afgrondelijk voor geneer". Ter Braak is inderdaad een van de sprekers die hier in een wat satirisch getoonzet verslag van een Groningse meeting van het Comité van Waakzaamheid de revue passeren.

1939

- D6. Samen met de overige leden van het bestuur van de Theologische Faculteits Vereniging te Groningen, in de rubriek "Ingezonden", in [Der Clercke Cronike jrg. 15, 26/5/1939](#), p. 297.
D7. Als F.S., "Entrée", in [Der Clercke Cronike jrg. 15, 9/6/1939](#), p. 316.
D8. Als Max Faalner, bespreking van S. Vestdijk, *De nadagen van Pilatus*, Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, [1938], in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 6/10/1939](#), p. 27-28.
D9. Als S., bespreking van J. de Groot red., *Oudtestamentische Studiën. Uitgegeven ter eere van Prof. Dr L.H.K. Bleeker*, Wageningen, Veenman, [1939] (separate druk van *Nieuwe Theologische Studiën* jrg. 22, afl. mei-juni 1939), in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 27/10/1939](#), p. 60.
(D10. [Zonder naam], "Interfacultaire leergang. Vijfde voordracht gehouden door Prof. Dr. W.J. Aalders: De Theologie", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 17/11/1939](#), p. 86.)
D11. Als S., bespreking van Adriaan van der Veen, *Geld speelt de groote rol*, 's-Gravenhage, Leopold, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 17/11/1939](#), p. 90.
D12. Als S., bespreking van *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte en Psychologie* jrg. 33, afl. 1, oktober 1939 en van E. du Perron, *Schandaal in Holland*, 's-Gravenhage, Leopold, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 24/11/1939](#), p. 100-101.
D13. Als Max Faalner, bespreking van W. Banning en J.D. Bierens de Haan red., *Europeesche Geest. Inhouden en vormen van het cultuurleven der Europeesche wereld*, Arnhem, Van Loghum Slaterus, 1939, in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 1/12/1939](#), p. 106-107.
D14. Als S., bespreking van Hazelhoff Roelfzema, *Rendez-vous in San Francisco*, Leiden, Sijthoff, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 1/12/1939](#), p. 111.

- D15. Als S., bespreking van W.J. Aalders, *Toekomstbeelden uit vijf eeuwen. More, Bunyan, Mandeville, Fichte, Wells*, Groningen [etc.], Wolters, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 8/12/1939](#), p. 121.
- D16. Als S., bespreking van H. Aalbers incl. en vert., *De levensleer van Meister Eckhart*, Arnhem, Van Loghum Slaterus, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 8/12/1939](#), p. 121.
- D17. Als S., bespreking van *Vrugten uyt den geestelycken wyngaert*, verzameld door Henri Bouchette, Utrecht, Het Spectrum, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 8/12/1939](#), p. 121.

1940

- D18. Als Blue again, "Obsessie", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 19/1/1940](#), p. 139-140. (D19. Als N. Euter, "De strijd voor Friesland (n.a.v. 'Frysk Studinte Almenak 1940')", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 26/1/1940](#), p. 147, 149.)
- D20. Als William, bespreking van S. Vestdijk, *Sint Sebastiaan. De geschiedenis van een talent*, Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1939 (Anton Wachter-Romans I), in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 26/1/1940](#), p. 150.
Pseudoniem als in D27. Aanstreping in inhoudsopgave van Sierksma's eigen DCC-exemplaar.
- D21. Als S., bespreking van J.J. Poortman, *Het Hegemonikon en zijn aandacht van den tweeden graad*, Assen, Van Gorcum, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 2/2/1940](#), p. 161.
- D22. Als S., bespreking van S.H. Spanjaard, G. van der Leeuw en M.A. Krop, *Nood, twijfel, zekerheid*, Meppel, Boom, [1939], in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 9/2/1940](#), p. 171.
- D23. Als S., "Modern specialisme", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 16/2/1940](#), p. 179.
- D24. Als F.S., "Kalevala. Voor hen, die de schoonheid liefhebben", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 23/2/1940](#), p. 186-187. Over J.H. Eekhout, *Kalevala, heldendicht der Finnen*, Nijkerk, Callenbach, [1939].
- D25. Als Max Faalner, "Abnormale normaliteit", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 15/3/1940](#), p. 216-217. Over G. Czopp, *De wereld kreeg radio ... Uit het dagboek van een radio-reporter*, Amsterdam, Querido, 1939.
- D26. Als S., bespreking van J.H. Brouwer, *Jan Jansz. Starter*, Assen, Van Gorcum, 1940, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 26/4/1940](#), p. 260.
- D27. Als William, "Tegenlichtopnamen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 3/5/1940](#), p. 267-268.
- D28. Als S., bespreking van R. Kuipers, *Koud vuur*, Amsterdam, Balkema, 1939, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 3/5/1940](#), p. 269-270. (D29. Als Why not?, "Vondeliaanse nachtmerrie van een kunstcriticus", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 17/5/1940](#), p. 284.)
- D30. Als M.F., "Dr. Menno ter Braak †", in [Der Clercke Cronike jrg. 16, 24/5/1940](#), p. 293.

1945

- D31. Als Frank Wilders, "Doelstelling", in [Podium jrg. 1, p. 54-57](#).
- D32. Als F. Wilders, samen met de overige redactieleden, "Oproep", in [Podium jrg. 1, \[p. 63\]](#).
- D33. Samen met de overige redactieleden, "Bij de eerste legale jaargang", in *Podium jrg. 2*, p. 1-3. Grotendeels geciteerd in Calis, [Speeltuin van de titaantjes, p. 170-172](#).

- Calis schrijft de tekst aan Sierksma toe, zo ook Richter Roegholt, *De geschiedenis van De Bezige Bij 1942-1972*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1972, p. 334, noot 14.
- D34. "Humanistische kortsluiting", in *Podium* jrg. 2, p. 6-13. Over H.W. Rüssel, *Antike Welt und Christentum*, Amsterdam [etc.], Pantheon, Akademische Verlagsgesellschaft, 1941. Opgenomen in A2, [p. 39-53](#).
- D35. Als Frank Wilders, bespreking van Siem Sjollema, *Het is nog niet voorbij. Veertien strofen voor Neerlands volk*, Zaandijk, bij D'Oude Zoutkeet, 1945, in *Podium* jrg. 2, p. 27-28 (C).
- D36. "Papierkrieg", in *Podium* jrg. 2, p. 29 (P). Opgenomen in A2, [p. 34-35](#). Geciteerd in Calis, [Speeltuín van de titaantjes, p. 176](#).
- D37. "Socialistische klassejustitie", in *Podium* jrg. 2, p. 29-31 (P).
- D38. "Na-oorlogse prijzenpolitiek", in *Podium* jrg. 2, p. 32 (P). Opgenomen in A2, [p. 36](#).
- D39. "Tandem aliquando ...", in *Podium* jrg. 2, p. 62-64 (P).

1946

- D40. "Schoonheid als eigenbelang", in *Podium* jrg. 2, p. 65-76. Opgenomen in A2, [p. 5-27](#).
- D41. Bespreking van Anne Wadman, *Fan Tsien Wállen*, Assen, De Torenlaan, 1945 (Reiddomprige 5), in *Podium* jrg. 2, p. 90-91 (C). Vgl. D83.
- D42. Bespreking van *De Tsjerne* jrg.1, 1946, afl.1, in *Podium* jrg. 2, p. 91-92 (C).
- D43. "Eeuwigheid als argument", in *Podium* jrg. 2, p. 93 (P). Opgenomen in A2, [p. 37-38](#). Geciteerd in Calis, [De vrienden van weleer, p. 70-71](#).
- D44. "Fragmentarisch", in *Podium* jrg. 2, p. 104-108. Over Bertus Aafjes, *In het atrium der Vestalinnen. Een fragment*, Amsterdam, Balkema, 1945. Opgenomen in A2, [p. 60-68](#).
- D45. Bespreking van D.A. Tamminga, *Nije gedichten*, Dokkum, Kamminga, 1945, in *Podium* jrg. 2, p. 119-120 (C). Vgl. D62, E8 en R.O.N.-uitzending 28/2/1947.
- D46. Bespreking van Max Schuchart, *Verboden nadruk. Gedichten*, Schiedam, De Boekerij, 1945, in *Podium* jrg. 2, p. 120-121 (C).
- D47. Bespreking van Hans van Straten, *Herfst in Holland. Gedichten*, Leiden, Leidsche Uitgeversmaatschappij, 1946, in *Podium* jrg. 2, p. 121-122 (C).
- D48. Bespreking van Anne Wadman, *Op koart front. Fersen*, Dokkum, Kamminga, 1945 (Reiddomprige 1), in *Podium* jrg. 2, p. 122 (C). Vgl. D83.
- D49. Bespreking van Freark Dam, *Under fjouwer eagen. Fersen*, Assen, De Torenlaan, 1946 (Reiddomprige 3), in *Podium* jrg. 2, p. 122-123 (C).
- D50. "Romantische burgerlijkheid", in *Podium* jrg. 2, p. 124-127 (P).
- D51. "Als tijdverdrijf", in *Podium* jrg. 2, p. 127-128 (P).
- D52. "Essayist of kletsmaajor?", in *Podium* jrg. 2, p. 153-156 (P).
- D53. "Vooruitgang in poëtisic", in *Podium* jrg. 2, p. 156 (P).
- D54. Bespreking van Garmt Stuiveling, *Het nieuwe Geuzenlied. Een symposion*, 's-Gravenhage, Stols, 1946 (*De Vrije Bladen* jrg. 18, afl. 1), in *Podium* jrg. 2, p. 158-159 (C).
- D55. Bespreking van H. van Wagenvoorde, *Het spelkarakter van de Griekse dichtkunst. Een essay*, Bussum, Kroonder, 1946 (Bayard-reeks 4), in *Podium* jrg. 2, p. 186 (C).
- D56. "S.J. marcheert mit ruhig festem Schritt...", in *Podium* jrg. 2, p. 189-190 (P).
- D57. "Bij de derde jaargang", in *Podium* jrg. 3, p. 1. Grotendeels geciteerd in Calis, [Speeltuín van de titaantjes, p. 223-224](#).
- D58. "Eenmaal, andermaal, ten derden male: de Geuzenpoëzie", in *Podium* jrg. 3, p. 2-4. Opgenomen in A2, [p. 28-33](#) en in Clara Eggink e.a. red., *Kompas der Nederlandse letterkunde*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1947, p. 371-374.
- D59. "Wie zich aan Het Woord spiegelt, spiegelt zich zacht...", in *Podium* jrg. 3, p. 30-32 (P). Grotendeels geciteerd in Calis, [De vrienden van weleer, p. 95-97](#).

- D60. "Huxley's apologia pro vita sua", in *Podium* jrg. 3, p. 33-41. Over Aldous Huxley, *Grey Eminence. A Study in Religion and Politics*, London, Chatto and Windus, 1941 en *Unser Glaube*, Stockholm, Bermann-Fischer, 1939. Opgenomen in A2, [p. 69-86](#).
- D61. Bespreking van H.A. Gomperts, *Van verlies en dood. Gedichten*, Amsterdam, Meulenhoff, 1946 (De ceder 7), in *Podium* jrg. 3, p. 59-61 (C).

1947

- D62. "De poëzy fan D.A. Tamminga", in *Frysk Jierboek 1946*, p. 184-212. Vgl. D45, E8 en R.O.N.-uitzending 28/2/1947.
- D63. "In âlde Fryske master", in *It Heitelân* jrg. 25, p. 112-114. Over Obe Postma, *It sil bistean. Fersen*, Snits, Brandenburgh, 1946 (Frisia-Rige 37). Vgl. R.O.N.-uitzending 17/1/1947 en E14.
- D64. Als Frank Wilders, "Fragment uit: Grensconflict", in *Podium* jrg. 3, p. 80-86.
- D65. "Don Quichote redivivus", in *Podium* jrg. 3, p. 93-96 (P).
- D66. Als Frank Wilders, "Grensconflict" [fragment], in *Podium* jrg. 3, p. 107-112.
- D67. "Notities bij Cola Debrot 'Bid voor Camille Willocq'", in *Podium* jrg. 3, p. 117-121. Over Cola Debrot, *Bid voor Camille Willocq. Novelle*, Amsterdam, Meulenhoff, 1946. Opgenomen in A2, [p. 99-109](#), onder de titel "Notities bij Cola Debrot". Vgl. E9.
- D68. Bespreking van Jan Vermeulen, *Vergeefse herfst. Gedichten*, 's-Gravenhage, Stols, 1946 (Helikon 30), in *Podium* jrg. 3, p. 125-126 (C).
- D69. "Journaal van een journalist", in *Podium* jrg. 3, p. 129-133. Over Bert Voeten, *Doortocht. Een oorlogsdagboek 1940-1945*, Amsterdam, Contact, 1946. Opgenomen in A2, [p. 129-137](#). Vgl. R.O.N.-uitzending 4/4/1947.
- D70. "Beschimmelde oudejaarssentimenten", in *Podium* jrg. 3, p. 158-159 (P). Opgenomen in A2, [p. 110-112](#).
- D71. Samen met de overige redactieleden, "Op zoek naar een programma", in *Podium* jrg. 4, p. 1-2. Geciteerd in Calis, [Speeltuin van de titaantjes, p. 286-287](#), waar de tekst aan Gerrit Borgers wordt toegeschreven.
- D72. "Hinkend onderweg", in *Podium* jrg. 4, p. 41-51. Over J.B. Charles, *Ontmoeting in den vreemde. Novelle*, Bussum, Kroonder, 1946 (Bayard-reeks 14). Opgenomen in A2, [p. 170-184](#). Vgl. R.O.N.-uitzending 20/6/1947.
- D73. "Het oude nieuws en de hulppredikant", in *Podium* jrg. 4, p. 54-56 (P).
- D74. "Hinkend slaags", in *Podium* jrg. 4, p. 108-113 (P).
- D75. "Vragen aan Greshoff", in *Podium* jrg. 4, p. 118-120 (P).
- D76. "J.C. Bloem. (Een schets)", in *Podium* jrg. 4, p. 129-147. Over J.C. Bloem, *Verzamelde gedichten*, 's-Gravenhage, Stols, 1947. Opgenomen in A2, [p. 138-161](#).
- D77. "Nieuwe stenen of een kwastje verf", in *Podium* jrg. 4, p. 170-179 (P).
- D78. "Op aventûr yn it wurk fan Koestler", in [De Tsjerne jrg. 2, p. 131-139](#).
- D79. Bespreking van Yke Reinders Boarnstra, *Waeksen ark. Neilitten literair wirk*, Boalsert, Osinga, 1945, in [De Tsjerne jrg. 2, p. 232-237](#). Opgenomen in J.H. Brouwer en D.A. Tamminga red., *De reinbôge. Lêsboek foar skoalle en hûs, diel II*, Groningen, Wolters, 1950, p. 196-202. Vgl. R.O.N.-uitzending 27/12/1946.
- D80. "Fryske Kampliteratuer", in [De Tsjerne jrg. 2, p. 299-303](#). Over Häftling nû. 10039 [R.W. van Tuinen], *Efter it tried. Kampsketsen út Amersfoart*, Boalsert, Osinga, 1946. Vgl. R.O.N.-uitzending 11/7/1947.
- D81. "By in jubileum", in [De Tsjerne jrg. 2, p. 379-384](#). N.a.v. het verschijnen van de vijfde druk van U. van Houten, *De sûnde fen Haitze Holwerda*, Dokkum, Kamminga, 1947. Vgl. R.O.N.-uitzending 3/10/1947.

1948

- D82. "Men kan den heer J. Greshoff niet ontlopen...", bijdrage aan "Toasten op een afwezige jubilaris" (t.g.v. de zestigste verjaardag van Jan Greshoff), in *Het boek van nu* jrg. 2, p. 68.
- D83. "De Friese dichter Anne Wadman", in *Critisch Bulletin* jrg. 15, p. 125-129. Over *Op koart front. Fersen*, Dokkum, Kamminga, 1945 (Reiddomprige 1) en *Fan tsien wâllen*, Assen, De Torenlaan, 1945 (Reiddomprige 5). Vgl. D41 en D48.
- D84. "Dialoog over Coster", in *Podium* jrg. 4, p. 185-190. Opgenomen in A2, [p. 162-169](#).
- D85. "Het Forumgevaar", in *Podium* jrg. 4, p. 242-246 (C). Over A. Marja, *De keuze. Een gedicht*, Bussum, Kroonder, 1947. Vgl. R.O.N.-uitzending 31/10/1947.
- D86. "Absolutie van een konijn". Over Simon van het Reve, *De Avonden. Een winterverhaal*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1947, in *Podium* jrg. 4, p. 317-331. Opgenomen in G.F.H. Raat red., *Over De avonden. De eerste roman van Gerard Reve. Kritieken, artikelen en interviews*, Schoorl, Conserve, 1989, p. 143-159.
- D87. "De landwachter met de dubbelloop", in *Podium* jrg. 4, p. 372-376 (P).
- D88. "Het een en het ander", in *Podium* jrg. 4, p. 494-500 (P).
- D89. "Amok, oftewel de organische eenheid (naar keuze met of zonder Ter Braak)", in *Podium* jrg. 4, p. 555-560 (P).
- D90. "Erfelijk Christendom", in *Podium* jrg. 4, p. 573-615. Over Richard Hillary, *The Last Enemy*, London, MacMillan, 1942.
- D91. "De gladgeschoren nietszeggendheid", in *Podium* jrg. 4, p. 757-760 (P).
- D92. "Gulden beginselen", in *Podium* jrg. 4, p. 767-768 (P).
- D93. "Collaboratie en verzet", in *Vestdijknummer*, speciaal nummer van *Podium*, 17/10/1948, p. 1-16.
- D94. "Fryslân en de wrâld of it bilang van harsens", in *De Stiennen Man* jrg. 3, afl. februari, [p. 5].
- D95. "Polemisk fatsoen", in *De Stiennen Man* jrg. 3, afl. maart, [p. 6].
- D96. "It ivich paradys", in [De Tsjerne jrg. 3, p. 74-79](#). Over Nyckle J. Haisma, *Suderkrús. Yndyske sketsen*, tweede druk, Snits, Brandenburgh, 1947 en *Zuiderkruis. Indische schetsen*, uit het Fries vertaald door Evert Siderius, Sneek, Brandenburgh, 1947. Vgl. R.O.N.-uitzending 6/2/1948.
- D97. "De greatskens fan 'e dichter", in [De Tsjerne jrg. 3, p. 257-261](#). Over G.N. Visser, *Jolm. Fersen*, Assen, De Torenlaan, 1947 (Reiddomprige 7). Vgl. R.O.N.-uitzendingen 11/6/1948 en 1/3/1949.
- D98. "De wrâld en Fryslân", in [De Tsjerne jrg. 3, p. 353-360](#).

1949

- D99. "Stand van zaken I", in *Podium* jrg. 5, p. 26-41.
- D100. "Onze Babylonische spraakverwarring", in *Podium* jrg. 5, p. 51-55 (B). Over Roger Caillois, *Babel. Orgueil, confusion et ruine de la littérature*, Paris, Gallimard, 1948.
- D101. Aankondiging van Mark Schorer, Josephine Miles en Gordon McKenzie red., *Criticism. The Foundations of Modern Literary Judgement*, New York, Harcourt Brace, 1948, in *Podium* jrg. 5, p. 56-57 (B).
- D102. "Stuurlieden 1ste klasse", in *Podium* jrg. 5, p. 63-64 (P).
- D103. "Stand van zaken II", in *Podium* jrg. 5, p. 86-93. Over F.W. van Heerikhuizen, *In het kielzog van de Romantiek. Studies over nieuwe Nederlandse poëzie*, Bussum, Kroonder, 1948. Vgl. D107.
- D104. "Kunst en godsdienst", in *Podium* jrg. 5, p. 113-120 (B). Over G. van der Leeuw, *Wegen en grenzen*, tweede druk, Amsterdam, Paris, 1948. Vgl. R.O.N.-uitzending 10/12/1948.

- D105. Aankondiging van Robert E. Spiller e.a. red., *Literary History of the United States*, New York, Macmillan, 1948, 3 delen, in *Podium* jrg. 5, p. 179-180 (B).
- D106. Aankondiging van S. Vestdijk, *Sint Sebastiaan. De geschiedenis van een talent* [in één band met] *Surrogaten voor Murk Tuinstra. De geschiedenis van een vriendschap*, Rotterdam [etc.], Nijgh & Van Ditmar, 1948 (Anton Wachter Romans I, II), in *Podium* jrg. 5, p. 180 (B).
- D107. "Antwoord door de binnenbocht", in *Podium* jrg. 5, p. 185-187 (P). Reactie op de hieraan op p. 181-185 voorafgaande repliek van F.W. van Heerikhuizen op D103.
- D108. "Volk zonder land", in *Podium* jrg. 5, afl. april-mei (*Israël-nummer*), p. 300-345. Vgl. B3.
- D109. Bespreking van H.A. van der Sterren, *De lotgevallen van koning Oedipus volgens de treurspelen van Sophocles. Een psychologische studie*, Amsterdam, Scheltema & Holkema, 1948, in *Podium* jrg. 5, p. 436-437 (B).
- D110. "Atelierrevolutie", in *Podium* jrg. 5, p. 441-444 (P). Over *Reflex. Orgaan van de Experimentele Groep in Holland*.
- D111. Bespreking van J. Melkman, *Israël*, Amsterdam [etc.], Elsevier, 1949, in *Podium* jrg. 5, p. 700-701 (B).
- D112. "De phalluszwaaijer", in *Podium* jrg. 5, p. 717-735. Over H.A. Gomperts, *Jagen om te leven. Essays*, Amsterdam, G.A. van Oorschot, 1949.
- D113. "Ververs", in *Podium* jrg. 5, p. 768-770 (P).
- D114. Met G. van der Leeuw, "Nihilisme en Christelijk geloof. Een briefwisseling", in *Wending* jrg. 4, p. 1-17.

1950

- D115. Bespreking van Hans Redeker, *De dagen der artistieke vertwijfeling. Een essay over de crisis van het kunstenaarschap*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1950, in *Podium* jrg. 6, p. 446-457 (B). Vgl. R.O.N.-uitzending 18/8/1950.
- D116. "Tussen twee vuren", in *Podium* jrg. 6, afl. oktober-december, p. 558-568.
 Bij de paginering van deze aflevering is een fout gemaakt – p. 486 en volgende moeten geteld worden als p. 586 en volgende – met als gevolg dat in jrg. 6 de paginanummers 558-568 dubbel vergeven zijn.
 Omdat *Podium* in betalingsmoeilijkheden verkeerde, zocht de redactie voor deze aflevering gratis kopij. Van het aanvankelijke – niet van Sierksma zelf stammende – plan de hele aflevering te vullen met "Tussen twee vuren" bleef alleen dit fragment over (zie Calis, [Het elektrisch bestaan, p. 322vv](#)). Een jaar later werd alsnog de hele tekst in *Podium* gepubliceerd; zie D121, waar dit fragment op p. 464-475 te vinden is.
- D117. "Complete poëzij. In indirecte en omslachtige lokwinsk ta Dr. Obe Postma's 82ste jierdei, 29 Maert '50", in [De Tsjerne jrg. 5, p. 75-83](#). Over Obe Postma, *Samle fersen*, Snits, Brandenburgh, 1949. Opgenomen in *De bûter út de tsjerne. Kritiken, skôgings en bisprekken fan Fryske skriuwers en harren wurk, sammele út 'De Tsjerne' 1946-1968*, Ljouwert, Algemiene Fryske Underrjocht Kommisje, 1971, p. 54-62. Vgl. R.O.N.-uitzending 17/2/1950.

1951

- D118. "Rectificatie", in *In de Waagschaal* jrg. 6, p. 243. Reactie op een bespreking door F. Kuiper van A4 (zie secundaire literatuur).
- D119. "De Europeaan", bijdrage aan artikelenreeks "Van der Leeuw als nationale figuur", in [De Nieuwe Stem jrg. 6, p. 74-78](#).
- D120. "Quelques remarques sur la circoncision en Israel", in P.A.H. de Boer red., *Oudtestamentische Studiën* 9, Leiden, Brill, 1951, p. 136-169.

D121. "Tussen twee vuren. Een pamflet en een essay", beslaat met de bijlagen de hele november-decemberaflevering van *Podium* jrg. 7, p. 401-544. Vgl. A6 en D116.

1952

D122. "De havik in de religie van Vao", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 6, p. 193-206.

D123. "Ethnologie en godsdienstwetenschap", in *Theologie en Practijk* jrg. 12, p. 49-56.

D124. "Biseten dichterskip", in [De Tsjerne jrg. 7, p. 213-217](#). Over R.W. van Tuinen, *Read en grien. Fersen*, Drachten, Laverman, 1951 (Reiddomprige III, 2). Vgl. R.O.N.-uitzending 13/6/1952.

1953

D125. Bespreking van B.A.G. Vroklage, *Algemene inleiding en de godsdienst der primitieven*, Roermond [etc.], Romen, 1949 (De godsdiensten der mensheid [1]), in de rubriek "Bibliographisch gedeelte", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 7, p. 304-306.

D126. "De sûnde fan Welmoed Hemrica", in [De Tsjerne jrg. 8, p. 26-28](#). Over Welmoed Hemrica, *Konduktise. Deiboek*, Boalsert, Osinga, 1952. Vgl. R.O.N.-uitzending 9/1/1953.

D127. "Forhael fan in ivige jonkheit", in [De Tsjerne jrg. 8, p. 53-58](#). Over Rixt, *De gouden rider. Fersen*, Dokkum, Kamminga, 1952. Opgenomen in *De bûter út de tsjerne. Kritiken, skôgings en bisprekken fan Fryske skriuwers en harren wurk, sammele út 'De Tsjerne' 1946-1968*, Ljouwert, Algemiene Fryske Underrjocht Kommisje, 1971, p. 96-101. Vgl. R.O.N.-uitzending 26/12/1952.

1954

D128. "Grinslânsk en Frysk regionalisme", in [De Tsjerne jrg. 9, p. 36-40](#). N.a.v. H.J. Keuning, "De waarde van het streekeigene", in *Groninger Landbouwblad*, 24/9/1953, [p. 3-5]. Vgl. R.O.N.-uitzending 6/11/1953.

1955

D129. "Public scapegoat number one", in *Podium* jrg. 10, p. 144-158.

D130. "De forsetsstriid yn tsienjierrich perspektyf", in [De Tsjerne jrg. 10, p. 118-121](#).

1956

D131. "Ik pas", in [Maatstaf jrg. 3, p. 886-887](#).

D132. "Religie en politiek leiderschap in primitieve culturen", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 10, p. 209-236.

1957

D133. "Antwoord aan filosofen", in *Vox Theologica* jrg. 27, p. 137-141. Reactie op besprekingen door L.J. van Holk, J.A. Oosterbaan en Kwee Swan Liat van A8 (zie secundaire literatuur).

D134. "Messianisme en profetisme bij Noord-Amerikaanse Indianen. Enkele aspecten van de verhouding tussen acculturatie en religie", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 11, p. 417-444.

D135. "Polemiek", in [Der Clercke Cronike jrg. 31, afl. 15 \(Litterair nummer\)](#), p. 21-23.

1958

D136. "Introjectie en projectie", in *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte en Psychologie* jrg. 50, p. 186-194.

D137. "Nuver forsin", in de rubriek "Op it harspit", in [De Tsjerne jrg. 13, p. 191](#).

1959

D138. "Dialogische mogelijkheden en moeilijkheden", in *Wending* jrg. 14, p. 76-104. Reactie op H. Kraemer, "Over de mogelijkheid van dialoog met de 'ongelovige'", in *Wending* jrg. 13, p. 724-766.

D139. "Vlees noch vis", in *Wending* jrg. 14, p. 735-741. Reactie op H. Kraemer, "Wederwoord aan Dr. Sierksma", in *Wending* jrg. 14, p. 222-256.

1960

D140. Bespreking van Th.P. van Baaren, *Van maansikkel tot rijzende zon. De grote godsdiensten van Azië, Zeist [etc.], De Haan [etc.]*, 1960, in de rubriek "Nieuwe boeken", in [De Gids jrg. 123/II, p. 209](#).

D141. Bespreking van Th.P. van Baaren, *Doolhof der goden. Inleiding tot de vergelijkende godsdienstwetenschap*, Amsterdam, Querido, 1960, in de rubriek "Nieuwe boeken", in [De Gids jrg. 123/II, p. 401-403](#).

D142. "Voor en na Van der Leeuw", in *Vox Theologica* jrg. 31, p. 21-26. Over Th.P. van Baaren, *Wij mensen. Religie en wereldbeschouwing bij schriftloze volken*, Utrecht, Bijleveld, 1960.

1961

D143. In de rubriek "Correspondence", in *Current Anthropology* jrg. 2, p. 63.

D144. In de "Comments" bij het artikel van J. Henry, "Cross-Cultural Outline of Education", in *Current Anthropology* jrg. 2, p. 255.

D145. In de "Comments" bij het artikel van H. Haselberger, "Method of Studying Ethnological Art", in *Current Anthropology* jrg. 2, p. 373-374.

D146. Bespreking van G. Guariglia, *Prophetismus und Heilserwartungsbewegungen als völkerkundliches und religionsgeschichtliches Problem*, Horn [etc.], Ferdinand Berger, 1959, in de rubriek "Reviews", in *Man. A Monthly Record of Anthropological Science* jrg. 61, p. 90-91.

1962

D147. Bespreking van Norbert Mylius, *Antlitz und Geheimnis der überseeischen Maske. Eine Einführung in das Maskenwesen der Übersee*, Wien, Notring der wissenschaftlichen Verbände Österreichs, 1961, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 118, p. 396-397](#).

D148. Bespreking van *History of Religions. An International Journal for Comparative Historical Studies* jrg. 1, afl. 2, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 118, p. 397-399](#).

D149. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 3, p. 114.

D150. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 3, p. 369.

D151. Bespreking van Th.P. van Baaren, *Dans en religie*, Zeist [etc.], De Haan [etc.], 1962, in de rubriek "Nieuwe boeken", in [De Gids jrg. 125/I, p. 331-333](#).

D152. In de rubriek "Ingezonden", in *In de Waagschaal* jrg. 17, p. 157.

D153. In de rubriek "Ingezonden", in *In de Waagschaal* jrg. 17, p. 171-172.

D154. "Two Pastoral Customs in Tibet", in *Man. A Monthly Record of Anthropological Science* jrg. 62, p. 70.

D155. Bespreking van W.E. Mühlmann, *Chiliasmus und Nativismus. Studien zur Psychologie, Soziologie und historischen Kasuistik der Umsturzbewegungen*, Berlin, Reimer, 1961, in de rubriek "Buchbesprechungen", in *Sociologus. Zeitschrift für empirische Soziologie, sozialpsychologische und ethnologische Forschung, Neue Folge*, jrg. 12, p. 80-83.

1963

D156. Bespreking van R.A. Stein, *La civilisation tibétaine*, Paris, Dunod, 1962, in de rubriek "Boekbesprekingen", in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 119, p. 317-322](#).

D157. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 4, p. 328-329.

D158. "Sacred Cairns in Pastoral Cultures", in *History of Religions* jrg. 2, p. 227-241.

D159. "Een vijand van Europeanen", in de rubriek "Brieven van lezers", in [Hollands Maandblad jrg. 5, afl. juni 1963, p. 22](#). Reactie op een bespreking door K.L. Poll van A12 (zie secundaire literatuur).

D160. "Het gras groeit uit de goden. Fotodocumenten van een stervende cultuur", in *Mens en Wereld*, 1/6/1963, p. 4-5. Over R. Gardi, *Sepik. Fotodocumenten van een stervende cultuur*, Zwolle, Tijl, 1962.

D161. "Rustig steentjes bijdragen", in *Mens en Wereld*, 29/6/1963, p. 4-5.

D162. "Geldswaardige begrippen", in [Tirade jrg. 7, p. 118-129](#).

D163. "Tibet integraal", in de rubriek "Kronieken", in [Tirade jrg. 7, p. 220-223](#). Over R.A. Stein, *La civilisation tibétaine*, Paris, Dunod, 1962 en A. Govinda, *Foundations of Tibetan Mysticism*, London, Rider, 1959.

D164. "Met en tegen Lévi-Strauss", in [Tirade jrg. 7, p. 306-330](#). Over Claude Lévi-Strauss, *Le totémisme aujourd'hui*, Paris, P.U.F., 1962, *La pensée sauvage*, Paris, Plon, 1962 en *Tristes tropiques*, Paris, Plon, 1955.

1964

D165. "Amerika's zelfkritiek I", in [De Gids jrg. 127/I, p. 6-18](#).

D166. "Amerika's zelfkritiek II", in [De Gids jrg. 127/I, p. 115-129](#).

D167. "De academicus achter het televisiescherm", in *Communicatie. Driemaandelijks tijdschrift voor audiovisuele massamedia* nr. 1, mei 1964, p. 1-7.

D168. "Rtsod-pa: the Monachal Disputations in Tibet", in *Indo-Iranian Journal* jrg. 8, p. 130-152.

1965

D169. "Profiel van een incarnatie", in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 121, p. 360-365](#). Reactie op een bespreking door P.E. de Josselin de Jong van A13 (zie secundaire literatuur).

D170. Bespreking van Prince Peter of Greece and Denmark, *A Study of Polyandry*, The Hague, Mouton, 1963, in de rubriek "A CA* Book Review", in *Current Anthropology* jrg. 6, p. 99-100.

D171. Bespreking van Vittorio Lanternari, *The Religions of the Oppressed. A Study of Modern Messianic Cults*, New York, Knopf, 1963, in de rubriek "A CA* Book Review", in *Current Anthropology* jrg. 6, p. 455-456.

D172. "Dominee Hofman, de vreemdeling en de landgenoot", in *Sermo. Contact-orgaan voor het studentenwerk uitgaande van de gereformeerde studentenpredikanten* jrg. 12, afl. september 1965, p. 5. Reactie op een bespreking door A. Hofman van A13 (zie secundaire literatuur).

- D173. "Antropologie op haar smalst", in [Socialisme en Democratie jrg. 22](#), afl. 6, p. 460-465. Over A.F.J. Köbben, *Van primitieven tot medeburgers*, Assen, Van Gorcum, 1964.
- D174. "Professor Locher en de antropologie", in [Socialisme en Democratie jrg. 22](#), afl. 9, p. 624-626. Repliek op de hieraan op p. 622-624 voorafgaande reactie van G.W. Locher op D173, "Dr. F. Sierksma en de Nederlandse etnologen".
- D175. "Moeder of kind", in *Ter Discussie*, Ubbergen, G-3-Centrale, jrg. 1, afl. 1 (*humanisme-nummer*), p. 45-53.
- D176. "Tibetaanse devotie", in *Vox Theologica* jrg. 35, p. 148-151. Over Robert B. Ekvall, *Religious Observances in Tibet: Patterns and Function*, Chicago [etc.], University of Chicago Press, 1964.

1967

- D177. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 8, p. 442.

1971

- D178. In de "Comments" bij het artikel van Weston La Barre, "Materials for a History of Studies of Crisis Cults: A Bibliographic Essay", in *Current Anthropology* jrg. 12, p. 33.
- D179. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 12, p. 290.
- D180. In de rubriek "Our Readers Write", in *Current Anthropology* jrg. 12, p. 418.
- D181. "Met sympathie en respekt", in [Raster jrg. 5, afl. 2 \(Willem Frederik Hermans-nummer\), p. 169-176](#).

1972

- D182. Bespreking van Tucci's gedeelte over Tibet in G. Tucci en W. Heissig, *Die Religionen Tibets und der Mongolei*, Stuttgart [etc.], Kohlhammer, 1970 (Die Religionen der Menschheit 20), in de rubriek "Bibliografisch gedeelte", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 26, p. 391-392.

1973/1974

- D183. "Kees van Dongen en de mode", in *Wijsgerig Perspectief op Maatschappij en Wetenschap* jrg. 14, p. 198-209.

1975

- D184. [Discussiebijdrage], in *De Stiennen Man* jrg. 31, 12/9/1975, p. 15.
- D185. "In Fryske wrâldpremière: de *shunga* fan Kunisada (1786-1865) (*in birjocht*)", in [Trotwaer jrg. 7, p. 51-58](#).
- D186. "Picasso 2.4.1936-2.5.1936", in [Trotwaer jrg. 7, p. 178-221](#).

1976

- D187. In de rubriek "Knippe of skeare?", in *De Strikel* jrg. 19, p. 84, p. 125 en p. 143.
- D188. "Dogmatiek", in *Té-èF. Blad van de Theologische Faculteit van Leiden* nr. 36, oktober 1976, p. 5-7.

1977

- D189. "De Friezen romantici? Forjit it mar", in *De Strikel* jrg. 20, p. 102-105. Opgenomen in Joop Boomsma, *Om fan dit lân te hâlden... Fokke Sierksma oer Fryslân yn brief en petear*, Frjentsjer, Venus, 2006, p. 125-134.

E. Publicaties in dag- en weekbladen

1945

- E1. Als F.S., "In memoriam: Nyckle J. Haisma", in *De Vrije Pers*, 9/11/1945, p. 3.
De Vrije Pers, voortgekomen uit een combinatie van voormalig illegale bladen in Drente, richtte zich als onafhankelijk weekblad met ingang van 1946 op de gehele noordelijke regio. Van januari tot begin mei van datzelfde jaar maakte Sierksma deel uit van de redactie.
- E2. Als Stedzjer, "In spiker mei in kop", in *Eachweid*, 28/11/1945, [p. 3]. Friese versie van E18.
De eerste aflevering van *Eachweid* verscheen ongenummerd op 28/11/1945. Van februari tot april 1946 verschenen negen genummerde afleveringen van dit geïllustreerde weekblad, dat zowel Fries- als Nederlandstalig was. In de eerste drie afleveringen (de ongenummerde en de nummers 1 en 2) wordt Sierksma genoemd als lid van de redactiecommissie.
- E3. "Het M.G. in Friesland en de cultuur", in *De Vrije Pers*, 30/11/1945, p. 6.
- E4. Als F.S., "Fryske spleen", in *De Vlam. Weekblad voor socialisme, vrijheid en cultuur. Extra-uitgave van de Friese Vlam-groepen*, winter 1945/1946, [p.1].
Een kopie van dit artikel is aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, knipselmap Sierksma. Van het krantje, bestaande uit twee ongenummerde pagina's, bevindt zich een exemplaar in de bibliotheek van het Internationaal Instituut voor Sociale Geschiedenis te Amsterdam. Problematiek en woordkeus als in D97 en E7.

1946

- E5. Als F.S., "Contrast en contact. Voordrachtavond met Nederlandse en Friese oorlogs- en verzetspoëzie", in *De Vrije Pers*, 4/1/1946, p. 12.
- E6. Als F. Wilders, "Wij herdenken...een van de velen", in *De Vrije Pers*, 18/1/1946, p. 7.
- E7. [Zonder naam], "Poëtische emancipatie in Friesland", in *De Vrije Pers*, 25/1/1946, p. 6-7. Over "De bining forbritsen", het openingsartikel van Fedde Schurer in de eerste aflevering van *De Tsjerne*, januari 1946, p. 1-5.
Ongetwijfeld van redactielid Sierksma. Problematiek en woordkeus als in D97 en E4.
- E8. "Douwe Tamminga en zijn 'Nije Gedichten'", in *De Vrije Pers*, 3/5/1946, p. 8-10. Vgl. D45, D62 en R.O.N.-uitzending 28/2/1947.
- E9. "De wanhoop tussen de polen. Een magistrale novelle", in de rubriek "Cultureel kompas", in *Vrij Nederland*, 23/11/1946, p. 15. Over Cola Debrot, *Bid voor Camille Willocq. Novelle*, Amsterdam, Meulenhoff, 1946. Een uitgebreidere versie van dit artikel werd onder de titel "De wanhoop tussen de polen" opgenomen in A2, [p. 87-98](#). Vgl. D67.
- E10. "De literatuur voor de R.O.N.-microfoon", in de rubriek "Notities bij het R.O.N.-programma", in *De Vrije Pers*, 6/12/1946, p. 8-9.
- E11. "It forsetswurk biskreaun", in *Frysk en Frij*, 30/12/1946, [p. 3]. Over J.P. Wiersma, *Kriich tsjin frjemdfolk. Tinkboek fan it Fryske illegale forset yn 'e jierren 1940-1945*, Boalsert, Osinga, 1946. Vgl. R.O.N.-uitzending 14/3/1947.

1947

- E12. "De erfenis van ter Braak en du Perron", in de rubriek "Cultureel kompas", in *Vrij Nederland*, 8/2/1947, p. 15. Over S. Tas, *Een kritische periode*, Amsterdam, De Bezige Bij, [1946]. Opgenomen in A2, [p. 185-191](#).
- E13. "Geknotte mystiek", in de rubriek "Cultureel kompas", p.1, in *Vrij Nederland*, 26/4/1947. Over P.N. van Eyck, *Meesters. Zeven gedichten*, Den Haag, Stols, 1945. Opgenomen in A2, [p. 54-59](#). Vgl. R.O.N.-uitzending 10/1/1947.

E14. "Frieslands oudste meester", in de rubriek "In de boekendoelhof", in *Vrij Nederland*, 30/8/1947, p. 18. Over Obe Postma, *It sil bistean. Fersen*, Snits, Brandenburgh, 1946 (Frisia-Rige 37). Vgl. D63 en R.O.N.-uitzending 17/1/1947.

1949

E15. "De Friese dichter Fedde Schurer", in *De Groene Amsterdammer*, 26/11/1949, BoekenSpiegel, p. 8.

1950

E16. Als F.S., bespreking van Sjoerd Leiker, *Buitengaats*, 's-Graveland, De Driehoek, 1949 (Podiumreeks), in *De Groene Amsterdammer*, 25/3/1950, BoekenSpiegel, p. 2. Vgl. R.O.N.-uitzending 9/6/1950.

1951

E17. "Jung en Van der Leeuw", in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 20/10/1951, p. 11. Reactie op discussie in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 29/9/1951, p. 12 n.a.v. een bespreking van A4 in *Vrij Nederland*, 28/7/1951, p. 7 (zie secundaire literatuur).

1954

E18. "De engel en het krijtje", in de rubriek "Onze gast vandaag", in [Het Parool](#), 8/1/1954, p. 1. Nederlandse versie van E2.

E19. "Friese beweging heeft al tal van fasen doorlopen", in *Het Vrije Volk* [Leeuwarder editie], 20/3/1954.

E20. "Primitieve culturen zijn onbewoonbaar verklaarde woningen geworden", in [Het Parool](#), 1/7/1954, p. 3. Over Margaret Mead and Nicolas Calas red., *Primitive Heritage*, London, Victor Gollancz, 1954.

E21. "Pleidooi voor de moordenaars. Aanleiding tot feest voor Friese nationalist? Bij de herdenking van Bonifatius' dood", in [Het Parool](#), 3/7/1954, p. 7.

E22. "De roman: zorgenkind van de Friese literatuur", in *Het Vrije Volk* [Leeuwarder editie], 17/7/1954, p. 7.

E23. "Israel tussen Oost en West. Botsing tussen twee culturen", in [Het Parool](#), 9/8/1954, p. 3. Over Raphael Patai, *Israel between East and West. A Study in Human Relations*, Philadelphia, Jewish Publication Society of America, 1953.

E24. "Navaho-Indianen en Friezen", in *Het Vrije Volk* [Leeuwarder editie], 4/9/1954, p. 9.

E25. "Overgang van eigen taal naar eigen cultuur: groot probleem", in *Het Vrije Volk* [Leeuwarder editie], 1/10/1954, p. 9.

1955

E26. "Geschiedenis en geweten. Howard Fast's "The last frontier": tendentieuze roman over Indianen", in [Het Parool](#), 29/1/1955, p. 7. Over Howard Fast, *The Last Frontier*, New York, The Sun Dial Press, 1941 en latere drukken.

E27. "Leven en cultuur op zijn kop. Wakdjunkaga, de goddelijke deugniet", in [Het Parool](#), 24/3/1955, p. 9. Over Paul Radin, Karl Kerényi en C.G. Jung, *Der göttliche Schelm. Ein indianischer Mythen-Zyklus*, Zürich, Rhein-Verlag, 1954.

E28. "Carl Gustav Jung - Sigmund Freud. Contrasten bij twee psychologen", in [Het Parool](#), 30/7/1955, p. 11.

E29. "De schavuit", in *De AVRO Radiobode*, 4/9/1955, p. 4, 18. Inleidend artikel bij de lezingencyclus "Onder en boven de wet". Zie inleiding rubriek F en A.V.R.O.-uitzending 4/9/1955.

E30. "Wat moeten wij in deze tijd met de heldenmythe?", in *De AVRO Radiobode*, 27/11/1955, p. 4-5. Inleidend artikel bij de lezingencyclus "De held, de draak en de schat". Zie inleiding rubriek F en A.V.R.O.-uitzending 1/12/1955.

E31. "De Ibo-vrouwen waren duizend mannen te erg. Strijd der sexen manifesteerde zich reeds in 1929 in Nigerië", in [Het Parool, 27/12/1955, p. 4](#).

1956

E32. "Strijd om het Godsrijk", in *De AVRO Radiobode*, 22/1/1956, p. 4. Zie inleiding rubriek F.

E33. "De onzin van het leven. 'De wereld is zonder mens ontstaan en zal ook zonder mens vergaan'", in [Het Parool, 28/1/1956, PS, p. 6](#). Over Claude Lévi-Strauss, *Tristes tropiques*, Paris, Plon, 1955.

E34. "Amerikaanse geleerden ontdekten Drents dorp. Dwarsdoorsnede van het leven, na 209 bezoeken", in [Het Parool, 6/4/1956, p. 9](#). Over J.Y. Keur en D.L. Keur, *The Deeply Rooted. A Study of a Drents Community in the Netherlands*, Assen, Van Gorcum, 1955.

E35. "Eskimo's. Realisten van het hoge Noorden", in [Het Parool, 4/10/1956, p. 11](#). Over Raymond de Coccola en Paul King, *Ayorama*, Toronto, Oxford University Press, 1955.

E36. "De ontwikkeling van het Manus-volk. Een culturele bliksemrevolutie", in [Het Parool, 2/11/1956, p. 15](#). Over Margaret Mead, *New Lives for Old. Cultural Transformation – Manus, 1928-1953*, New York, William Morrow, 1956.

1957

E37. "Strijdoms nieuwste programmapunt. Apartheid aan de universiteiten", in [Het Parool, 15/3/1957, p. 3](#).

E38. "Het laatste der dagen (I). Heilsverwachtingen veel ouder dan christendom. Brandend verlangen naar "Land zonder kwaad", in [Het Parool, 3/10/1957, p. 13](#).

E39. "Het laatste der dagen (II). Messianisme vrucht van onderdrukking en leed", in [Het Parool, 4/10/1957, p. 19](#).

E40. "Het laatste der dagen (III). Prawda is waarheid maar niet die van $2 \times 2 = 4$ ", in [Het Parool, 5/10/1957, p. 15](#).

1959

E41. "Jericho, de oudste stad op aarde", in [Het Parool, 11/7/1959, p. 9](#). Over Kathleen M. Kenyon, *Jericho. Cultuurgeschiedenis van Palestina tot aan de komst van Jozua*, voor Nederland bew. door H.J. Franken, Leiden, Sijthoff, 1959.

E42. "Voorname revanche van koning Kalakaua. Nogmaals: optreden van de Hawaïaanse Kalei-o-Kuaihelani", in [Het Parool, 4/11/1959, p. 9](#).

1960

E43. "Geloof, bijgeloof en schaken. Grootmeesterlijke angst voor dertiende partij", in [Het Parool, 21/4/1960, p. 13](#).

E44. "Impasse in de godsdienstwetenschap. Na van der Leeuw dreigde stilstand. Tweede stap bleef uit", in [Het Parool, 20/5/1960, p. 17](#). Gedeeltelijk overgenomen in de rubriek "Van heinde en ver", in *Mens en Kosmos* jrg. 16, 1960, p. 178-179.

- E45. "Godsdienstwetenschap weer op niveau. Van der Leeuws werk bestreden. Van Baaren waardig opvolger", in [Het Parool, 21/5/1960, p. 23](#). Gedeeltelijk overgenomen in de rubriek "Van heinde en ver", in *Mens en Kosmos* jrg. 16, 1960, p. 179-180.
- E46. "Prof. dr. G. v.d. Leeuw in tienjarig perspectief", in [Het Parool, 26/11/1960, p. 25](#).

1962

- E47. "Een pleidooi voor Tibet. Dalai Lama schreef een opvallend kalm boek", in [Algemeen Handelsblad, 19/7/1962, p. 11](#). Over David Howarth red., *My land and my people. The autobiography of His Holiness the Dalai Lama*, London, Weidenfeld and Nicolson, 1962.

1963

- E48. "Televisie en intellectuelen", in de rubriek "Uw mening", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 5/3/1963, p. 3. Overgenomen in *Friesch Dagblad*, 7/3/1963, p. 5, onder de titel "Vragen omtrent televisie en intellectuelen".
- E49. "Kind en televisie", in *Hervormd Nederland*, 30/3/1963, p. 11.

1964

- E50. "Rel rondom televisiekruizen. Folkloristisch kabaal", in [Het Parool, 10/1/1964, p. 7](#).
- E51. "Projectie en religie", in *Nijmeegs Universiteitsblad*, 20/11/1964, p. 2-3, 6. Over H.M.M. Fortmann, *Als ziende de Onzienlijke. Een cultuurpsychologische studie over de religieuze waarneming en de zogenaamde religieuze projectie*. Deel 1: Freud, Marx, Jung – referaat en deel 2: Kritiek op de grondbegrippen, Hilversum [etc.], Brand, 1964.

1965

- E52. "Het Tibet der gelovigen", in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 30/1/1965, p. 11. Reactie op een bespreking door A.E. Bayer van A13 (zie secundaire literatuur).
- E53. "Paus en dalai lama", in *De Nieuwe Linie*, 6/11/1965, p. 7-8. Voorpublicatie uit B7.

1966

- E54. "Geheimen van kroon en NTS", in *De Nieuwe Linie*, 26/3/1966, p. 7, 9.
- E55. "De beeldreligie van 'Zo is het...'. Anti-socialisme en agressiviteit", in *Vrij Nederland*, 26/3/1966, p. 23. Over H. Daudt en B.A. Sijes, *Beeldreligie. Een kritische beschouwing naar aanleiding van reacties op de derde uitzending van 'Zo is het...'*, Amsterdam, Polak & Van Gennep, 1966.
- E56. "Herdruk van een belangrijk boek. Seksueel gedrag van mens en dier", in *Vrij Nederland*, 2/4/1966, p. 13. Over C.S. Ford en F.A. Beach, *Patterns of Sexual Behaviour*, London, Methuen, 1965.
- E57. "Mythen op- en aftuigen", in *De Nieuwe Linie*, 9/4/1966, p. 19, 21.
- E58. "Runia, Fortmann en Verhoeven over God. Maar God valt niet te redden", in *Vrij Nederland*, 9/4/1966, p. 11. Over K. Runia, *Religie zonder God? Confrontatie van nieuw modernisme en oecumenisch geloof*, Kampen, Kok, 1966; H.M.M. Fortmann, *Als ziende de Onzienlijke. Een cultuurpsychologische studie over de religieuze waarneming en de zogenaamde religieuze projectie*. Deel 3a: *Geloof en ervaring*, Hilversum [etc.], Brand, 1965 en C. Verhoeven, *Rondom de leegte*, Utrecht [etc.], De Fontein [etc.], 1965.
- E59. "Dieren vermoorden elkaar bij overbevolking; apen hebben provo's. Geweien en atoombommen", in *Vrij Nederland*, 16/4/1966, p. 11. Over K. Lorenz, *Das sogenannte Böse. Zur Naturgeschichte der Aggression*, Wien, Borotha-Schoeler, 1963 en J.D.

- Carthy en F.J. Ebling red., *The Natural History of Aggression*, London [etc.], Academic Press, 1964.
- E60. "Verhip, dat celibaat", in *De Nieuwe Linie*, 23/4/1966, p. 3-4.
- E61. "Niet alle TV-katten zijn grauw. De werkelijkheid en de TV", in *De Nieuwe Linie*, 30/4/1966, p. 13, 15.
- E62. "Naschrift", in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 30/4/1966, p. 15.
- E63. "Agressie", in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 30/4/1966, p. 15.
- E64. "Kerk uit samenleving. Pionierswerk van twee sociologen", in *De Nieuwe Linie*, 7/5/1966, p. 12-13. Over H. Goddijn en W. Goddijn, *Sociologie van kerk en godsdienst*, Utrecht [etc.], Het Spectrum, 1966.
- E65. "Persoonlijke herinneringen van een ongelovige", in *De Nieuwe Linie*, 14/5/1966, p. 5. Eerder verschenen versie van B9.
- E66. "In het spoor der vaadren. Reclamezuil in de ether", in *De Nieuwe Linie*, 14/5/1966, p. 19.
- E67. "De TROS is anders", in *De Nieuwe Linie*, 21/5/1966, p. 19.
- E68. "Doorzeuren", in *De Nieuwe Linie*, 28/5/1966, p. 19, 25.
- E69. "Wonderlijk Tibet", in *De Nieuwe Linie*, 4/6/1966, p. 19. Over L. Eversdijk-Smulders, *Wonderlijk Tibet. Belevenissen rondom mijn Tibetaanse familie*, Deventer, Kluwer, 1966.
- E70. "De ooievaars. Het dier en een theoloog", in *De Nieuwe Linie*, 11/6/1966, p. 12, 17.
- E71. "Televisie en censuur", in *De Nieuwe Linie*, 18/6/1966, p. 6.
- E72. "De kerken op de beeldbuis", in *De Nieuwe Linie*, 25/6/1966, p. 15.
- E73. "Niet voor de klandizie", in *De Nieuwe Linie*, 2/7/1966, p. 11, 15.
- E74. [Zonder naam], "Gesprekken met symbolen", in *De Nieuwe Linie*, 9/7/1966, p. 7-8. Redactionele rectificatie in *DNL* van 16/7/1966 p. 2 noemt Sierksma als auteur.
- E75. "Prof.Schillebeeckx over het celibaat", in *De Nieuwe Linie*, 9/7/1966, p. 13. Over E. Schillebeeckx, *Het ambts-celibaat in de branding. Een kritische bezinning*, Bilthoven, Nelissen, 1965.
- E76. "Christendom en partijpolitiek", in *De Nieuwe Linie*, 23/7/1966, p. 9, 12.
- E77. "Rome Genève 0-0", in *De Nieuwe Linie*, 6/8/1966, p. 14.
- E78. "Vakantie-TV", in *De Nieuwe Linie*, 13/8/1966, p. 15.
- E79. "De Beatles en de God-is-dood-theologie", in *De Nieuwe Linie*, 20/8/1966, p. 3-4.
- E80. "Vragen staat vrij", in *De Nieuwe Linie*, 27/8/1966, p. 15.
- E81. "Romeinen en Italianen", in *De Nieuwe Linie*, 10/9/1966, p. 13. Over L. Barzini, *Die Italianen... Portret van een volk*, Utrecht, Ambo, [1966].
- E82. "En toen! viel het licht uit", in *De Nieuwe Linie*, 24/9/1966, p. 9.
- E83. "Het celibaat", in *De Nieuwe Linie*, 8/10/1966, p. 14. Over Catholicus, *Um den Zölibat*, Nürnberg, Glock und Lutz, 1966.
- E84. "Applaus voor God", in *De Nieuwe Linie*, 15/10/1966, p. 17.
- E85. "Een achtenswaardig rooms man. Met dank aan Opland", in *De Nieuwe Linie*, 22/10/1966, p. 5.
- E86. "Het geheim van mgr. Bekkers. Boeiende speurtocht in boek", in [Het Vrije Volk, 27/10/1966, p. 2](#). Over N. van Hees, *Bisschop Bekkers. Vriend van ons allen*, Amsterdam, Becht, 1966.
- E87. "Kerkelijk en buitenkerkelijk", in *De Nieuwe Linie*, 5/11/1966, p. 5.
- E88. "Luthers duivel", in *De Nieuwe Linie*, 12/11/1966, p. 5.
- E89. "Ethiek van de voortplanting", in *De Nieuwe Linie*, 19/11/1966, p. 7, 9.
- E90. "Het grote gebeuren. Verhoeven op twee fietsen", in *De Nieuwe Linie*, 26/11/1966, p. 5-6. Over C. Verhoeven, *Het grote gebeuren*, Utrecht, Ambo, 1966.

- E91. "Judoka van de reclame", in *De Nieuwe Linie*, 26/11/1966, p. 9. Over P. Gros, *Grijsboek televisie. Van commerciële televisie tot commercieel bestel*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1966.
- E92. "Wachten op de N.T.S.", in *De Nieuwe Linie*, 3/12/1966, p. 5, 8.
- E93. "De dood van Sinterklaas?", in *De Nieuwe Linie*, 3/12/1966, p. 7.
- E94. "Ontkerstening", in *De Nieuwe Linie*, 24/12/1966, p. 5.
- E95. "Gewoon doen, gewoon zijn. Een dag bij de benediktijnen", in *De Nieuwe Linie*, 31/12/1966, p. 5-6.

1967

- E96. "De zachte praters van de reclame-TV", in *De Nieuwe Linie*, 7/1/1967, p. 5.
- E97. "Trosje leugentjes", in *De Nieuwe Linie*, 14/1/1967, p. 6.
- E98. "De moed der wanhoop. Gunnar Myrdal over Vietnam", in *De Nieuwe Linie*, 21/1/1967, p. 5.
- E99. "Naschrift", in de rubriek "Lezers schrijven", in *De Nieuwe Linie*, 28/1/1967, p. 2.
- E100. "Brieven van een priester", in *De Nieuwe Linie*, 28/1/1967, p. 4.
- E101. "Mest in aarden vaten", in *De Nieuwe Linie*, 4/2/1967, p. 4.
- E102. "Metten met twee maten", in *De Nieuwe Linie*, 11/2/1967, p. 4.
- E103. "Kabaal in Friese doofpot", in *De Nieuwe Linie*, 18/2/1967, p. 4.
- E104. "Iets over Margaret Mead", in *De Nieuwe Linie*, 25/2/1967, p. 10.
- E105. "Theologie: koningin der wetenschappen?", in *De Nieuwe Linie*, 11/3/1967, p. 4.
- E106. "Adolf von Thadden in eigen spiegel", in *De Nieuwe Linie*, 18/3/1967, p. 3.
- E107. "Het concilie en de ongelovigen", in *De Nieuwe Linie*, 25/3/1967, p. 4.
- E108. "'God als vrouw' niet-aanbiddelijk boek", in *De Nieuwe Linie*, 1/4/1967, p. 8. Over E. López, *God als vrouw*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1967.
- E109. "Naschrift", in de rubriek "Lezers schrijven", in *De Nieuwe Linie*, 8/4/1967, p. 2.
- E110. "De grijze eminentie en het imperialisme van de AVRO", in *De Nieuwe Linie*, 8/4/1967, p. 7.
- E111. "Encycliek en donderspeech", in *De Nieuwe Linie*, 15/4/1967, p. 4.
- E112. "Reclamare is tegenschreeuwen. Boek over TV-reclame", in *De Nieuwe Linie*, 29/4/1967, p. 4. Over B. Kroon, *TV-reclame maken. Handwijzer voor televisie-reclame in Nederland*, Amsterdam, De Bussy, 1967.
- E113. "Seyss-Inquart en het Neuman-effect", in *De Nieuwe Linie*, 13/5/1967, p. 7.
- E114. "Orthodoxie, vrijzinnigheid, intrige", in *De Nieuwe Linie*, 20/5/1967, p. 4.
- E115. "Het verwijt van hooghartigheid als boomerang", in *De Nieuwe Linie*, 27/5/1967, p. 7.
- E116. "Nassers smerige heilige oorlog", in *De Nieuwe Linie*, 10/6/1967, p. 1.
- E117. "Bertrand Russell, de filosoof van de eeuw, in actie", in *De Nieuwe Linie*, 10/6/1967, p. 7. Over *The Autobiography of Bertrand Russell. 1872-1914*, London, Allen & Unwin, 1967.
- E118. "Rost van Tonningen, de N.S.B. en de joden", in *De Nieuwe Linie*, 17/6/1967, p. 3. Over E. Fraenkel-Verkade en A.J. van der Leeuw red., *Correspondentie van Mr. M.M. Rost van Tonningen. Deel 1: 1921-Mei 1942*, 's-Gravenhage, Nijhoff, 1967.
- E119. "Heilige oorlog volgens het boekje", in *De Nieuwe Linie*, 24/6/1967, p. 7.
- E120. "Naschrift", in de rubriek "Lezers schrijven", in *De Nieuwe Linie*, 1/7/1967, p. 2.
- E121. "Freud contra Tinbergen", in *De Nieuwe Linie*, 15/7/1967, p. 3.
- E122. "Titus en Erich", in *De Nieuwe Linie*, 22/7/1967, p. 7.
- E123. "Wereldvlucht door consumptie-mystiek. Hippies en Indianen", in *De Nieuwe Linie*, 29/7/1967, p. 3.
- E124. "Zigeuners, de laatste wereldburgers", in *De Nieuwe Linie*, 5/8/1967, p. 3.

- E125. "Lang leve de CHU", in *De Nieuwe Linie*, 12/8/1967, p. 6. Over Henry Faas, *God, Nederland en de franje. Necrologie van het Nederlandse partijwezen*, Utrecht [etc.], Bruna, 1967.
- E126. "De journalistiek en de paus", in *De Nieuwe Linie*, 19/8/1967, p. 3, 5.
- E127. "Naschrift", in de rubriek "Lezers schrijven", in *De Nieuwe Linie*, 9/9/1967, p. 2.
- E128. "De werkelijkheid van het monastieke leven", in *De Nieuwe Linie*, 9/9/1967, p. 4.
- E129. "Kalender vernieuwd", in *De Nieuwe Linie*, 30/9/1967, p. 15.
- E130. "Wild dier en blanke man", in *De Nieuwe Linie*, 7/10/1967, p. 7.
- E131. "De anti-held Don Quichot", in *De Nieuwe Linie*, 14/10/1967, p. 9.
- E132. "Van paring tot en met geboorte bij het dier", in *De Nieuwe Linie*, 25/11/1967, p. 15. Over C. Naaktgeboren, *Voortplanting bij het dier. Paring, bevruchting, embryonale ontwikkeling en geboorte*, Deventer, Kluwer, 1967.
- E133. "Academische geheimen", in *De Nieuwe Linie*, 2/12/1967, p. 6.
- E134. [Zonder naam], "PSP-baard", in de rubriek "De achter-krant", in *De Nieuwe Linie*, 2/12/1967, p. 12. Over J. van den Assem, *Territory in the Three-spined Stickleback Gasterosteus aculeatus L. An Experimental Study in Intra-specific Competition*, Leiden, Brill, 1967. Proefschrift Leiden.
- E135. "Is water H₂O... ? 10 jaren RIVON", in *De Nieuwe Linie*, 9/12/1967, p. 5. Over *10 jaren RIVON*, Zeist, Rijksinstituut voor veldbiologisch onderzoek ten behoeve van het natuurbehoud, 1967.
- E136. "Carlisten, KVP en NCRV-sex", in *De Nieuwe Linie*, 16/12/1967, p. 10.
- E137. "Soep uit een lakbord drinkt lekkerder. Japanse volkskunst", in *De Nieuwe Linie*, 30/12/1967, p. 7.

1968

- E138. "De actie tegen 't vrije woord", in *De Nieuwe Linie*, 20/1/1968, p. 6. Een gedeelte hieruit is onder de titel "Verontrustend" overgenomen in de rubriek "Elders geknipt" in [Friese Koerier, 27/1/1968, p. 2.](#)
- E139. "Waterstofbommen op Groenland", in *De Nieuwe Linie*, 3/2/1968, p. 5.
- E140. "Frauderen met TV", in *De Nieuwe Linie*, 10/2/1968, p. 7.
- E141. "Den Toom zwijgt over H-bom", in *De Nieuwe Linie*, 17/2/1968, p. 7.
- E142. Samen met G. van den Boomen, "Giftige cocktail bedreigt mensheid. Gesprek met dr C.J. Briejèr", in *De Nieuwe Linie*, 24/2/1968, p. 1-2. Gedeeltelijk opgenomen in Joos Arts e.a. red., *Van Provo tot Groenevelt. Tien jaar verandering zoals geregistreerd in De Nieuwe Linie*, Amsterdam, De Nieuwe Linie/Van Gennep, 1973, p. 108-114.
- E143. "Wie van de twee. Haya-Mies? Mies-Haya?", in *De Nieuwe Linie*, 24/2/1968, p. 5.
- E144. "Somerset Maugham. Amateur-filosof", in *De Nieuwe Linie*, 2/3/1968, p. 5.
- E145. [Zonder naam], "Schiphol", in de rubriek "De achter-krant", in *De Nieuwe Linie*, 2/3/1968, p. 12.
- E146. "De cultuurpolitiek van Tinbergen. In de kloof tussen oud en nieuw", in *De Nieuwe Linie*, 9/3/1968, p. 1, 3.
- E147. "'Macabere puzzel'. H-bommen in Groenland", in *De Nieuwe Linie*, 16/3/1968, p. 5.
- E148. "Massamoord in Brazilië", in *De Nieuwe Linie*, 23/3/1968, p. 6.
- E149. "Een aap in zijn hemd", in *De Nieuwe Linie*, 30/3/1968, p. 13. Over D. Morris, *The Naked Ape. A Zoologist's Study of the Human Animal*, London, Cape, 1967.
- E150. "Vrouwen van Nederland! Sluit het dorp!", in *De Nieuwe Linie*, 13/4/1968, p. 7.
- E151. "Stekelbaarsjes en barbelen. Hoe maakt men TV", in *De Nieuwe Linie*, 20/4/1968, p. 7.
- E152. "Chemie bedreigt leven, maar min. Lardinois ziet 'niets nieuws'", in *De Nieuwe Linie*, 18/5/1968, p. 6.

- E153. "Geef aan Salazar wat van Salazar is", in *De Nieuwe Linie*, 25/5/1968, p. 15.
E154. "Ontharen. Menskundig en existentieel probleem", in *De Nieuwe Linie*, 15/6/1968, p. 7.
E155. [Zonder naam], "Vrijzinnig samenzijn: reglementair naar de afgrond", in *De Nieuwe Linie*, 29/6/1968, p. 5.
E156. [Zonder naam], "Omroepbeleid", in de rubriek "De achter-krant", in *De Nieuwe Linie*, 29/6/1968, p. 12.
E157. "Tibet bewijst: oecumene onder pressie", in *De Nieuwe Linie*, 20/7/1968, p. 6.
E158. "Seksualiteit en lichaam", in *De Nieuwe Linie*, 27/7/1968, p. 6. Over William H. Masters en Virginia E. Johnson, *Human Sexual Response*, Boston, Little Brown, 1966.

1969

- E159. "Sierksma 8", in de rubriek "Lezers schrijven", in *De Nieuwe Linie*, 16/8/1969, p. 2. In deze ingezonden brief, die het antwoord is op en het sluitstuk vormt van een reeks brieven waarin verschillende lezers de redactie interpellieren over Sierksma's vertrek bij *De Nieuwe Linie*, geeft hij de redenen van zijn besluit.
E160. "De geest van het verzet", in de rubriek "Het woord is aan de lezer", in [Nieuwsblad van het Noorden](#), 31/12/1969, p. 16.

1970

- E161. "Open brief aan Geale", in *Friesch Dagblad*, 3/1/1970, p. 10.
E162. "Motieven van het verzet IV", in de rubriek "Vrije tribune", in *Vrij Nederland*, 3/1/1970, p. 14.

1973

- E163. "Degradatie tot bureauslaven? Inspraak van wetenschappelijke staf universiteitsbibliotheek wordt teruggebracht tot nul", in de rubriek "Meningen", in [Leidsch Dagblad](#), 27/10/1973, p. 17.
E164. "Vastberaden wil van UB tot volstrekte autonomie", in de rubriek "Lezers schrijven", in [Leidsch Dagblad](#), 8/11/1973, p. 13.

1977

- E165. "Yn memoriam 'Anton'", in *Friesch Dagblad*, 23/5/1977, p. 7.

1979

- E166. "De man moet de durf hebben zichzelf te ontmaskeren als een bluffer en bedrieger. Voorpublicatie uit 'Religie, seksualiteit en agressie'", in *Hervormd Nederland*, 25/8/1979, p. 10-11. Voorpublicatie uit A15.

F. Radio-uitzendingen

Van 4 oktober 1946 tot en met 21 januari 1955 verzorgde Sierksma literaire bijdragen, voornamelijk boekbesprekingen, voor de radiomicrofoon van de Regionale Omroep Noord (R.O.N.) in het programma "Lit(t)erair kwartier". Een tachtigtal van de ongeveer 190 teksten die door Sierksma in dit programma werden uitgesproken, wordt als ingebonden stencils in de bibliotheek van Tresoar bewaard in de collectie *Literair kwartier*, die overigens ook teksten bevat van invallers en opvolgers (t/m 1974). Ook de universiteitsbibliotheek in Groningen bezit een onder de tijdschrifttitel *Literair kwartier* gecatalogiseerde papieren verzameling. Deze bevat 65 teksten van Sierksma, die zich op drie na in de Leeuwarder collectie *Literair kwartier* laten terugvinden. Tenslotte is nog aanvullend materiaal te vinden in per auteur aangelegde knipselmappen in Tresoar, in het Literatuurmuseum in Den Haag en in het Sierksma-archief in de Koninklijke Bibliotheek. Teksten in de Tresoar-collectie *Literair kwartier* zijn in het volgende overzicht gemarkeerd met **(T)**, die welke gevonden worden in de Groningse UB-collectie met **(G)**.

Sierksma's werk voor de R.O.N. beperkte zich echter niet tot dit Nederlandstalige radioprogramma. In de Friese uitzending redigeerde hij van november 1949 tot juli 1951 een poëziereeks, waarin hij de verbindende tekst verzorgde tussen door anderen, maar ook wel door hemzelf voorgedragen gedichten. Geluidsopnames van deze poëzievoordrachten zijn in het archief van Omrop Fryslân bewaard gebleven. Ook voordrachten van Sierksma zelf zijn hierbij, maar gezegd moet worden dat de archiefgegevens niet exact aangeven wie welk gedicht voordraagt en identificatie achteraf lastig blijkt.

Wanneer in onderstaand overzicht van R.O.N.-uitzendingen het programma niet is vermeld, gaat het om "Literair kwartier".

Van een groot deel der uitzendingen heb ik de gegevens alleen kunnen achterhalen uit programma-overzichten, waarvoor als bronnen voornamelijk de *Leeuwarder Courant* en het *Nieuwsblad van het Noorden* zijn gebruikt. Met name in het begin komt het bovendien voor, dat het onderwerp van bespreking niet in het programma-overzicht wordt genoemd. In andere gevallen komt een aankondiging twee keer voor en dan heb ik de eerste vermelding tussen vierkante haken geplaatst.

Niet opgenomen zijn hier Sierksma's bijdragen als gespreksleider aan de Friestalige radioprogramma's "It wurd is oan 'e jongerein" en "Nei alle gedachten" in de periode tussen februari 1951 en mei 1952.

Omdat het in dit overzicht in verreweg de meeste gevallen om uitzendingen van de R.O.N. gaat, wordt de omroep alleen vermeld, als dit niet zo is. Het betreft dan hoofdzakelijk Sierksma's voordrachten voor de A.V.R.O.- en V.P.R.O.-radiomicrofoon, die in tijd na de literaire R.O.N.-uitzendingen komen.

Voor de A.V.R.O. trad Sierksma in het programmajaar 1955/1956 op als redacteur van twee lezingencycli. Uit *De AVRO Radiobode* blijkt dat de eerste bestond uit vier afleveringen, die onder de titel "Onder en boven de wet. Een serie van vier lezingen over de figuur van de schavuit in de volkenkunde, godsdienstgeschiedenis, literatuur en psychologie" verzorgd werden door achtereenvolgens Sierksma, Th.P. van Baaren, L.Th. Lehmann en J.H. Plokker. Aan de tweede serie, die in acht afleveringen werd uitgezonden onder de titel "De held, de draak en de schat. Een serie voordrachten over mythen en verhalen van heldenstrijd in oude en nieuwe, eigen en andere culturen" werkten behalve Sierksma (inleiding en slotbeschouwing) mee: J.H. Plokker, K.A.H. Hidding, Th.P. van Baaren, L.J. van Holk, J. Melkman en Hella Haasse. Van de meeste sprekers is in de respectievelijke afleveringen van *De AVRO Radiobode* een inleidende tekst te vinden; de toelichting op de voordracht van Van Holk is van Sierksma (E32).

Voor radio- en televisie-uitzendingen met Sierksma als geïnterviewde, zie G3,G5 en G18.

1946

4/10/1946.

11/10/1946.

18/10/1946.

25/10/1946.

1/11/1946.
8/11/1946.
15/11/1946.
22/11/1946.
29/11/1946.

Hoewel het onderwerp van bespreking in de geraadpleegde programma-overzichten bij bovenstaande data niet wordt genoemd, kan enige invulling gevonden worden in een artikel van Sierksma in *De Vrije Pers* van 6/12/1946 (E10). Hij geeft hier een opsomming van enkele – naar men mag aannemen door hemzelf – “reeds behandelde of nog te bespreken boeken of schrijvers in het literair kwartier der R.O.N.: Herdenking van Slauerhoff; St. Maarten op de Montparnasse; de dichter Cola Debrot; het Friese tijdschrift *De Tsjerne*; de (uit het Noorden afkomstige) dichter Van Hattum; het Drentse tijdschrift *Erica*; de essayist S. Vestdijk; Yke Boonstra †.” De beschrijving van de hier genoemde boektitel luidt volledig: A. Marja red., *Sint Maarten op de Montparnasse. Een bundel bijdragen van Groninger schrijvers*, Bussum, Kroonder, 1946.

6/12/1946. Bespreking van Anton van Duinkerken en P.J.G. Huincks red., *Dichters om Oranje. Oranje-poëzie van Willem de Zwijger tot heden*, Baarn, Hollandia, 1946.

13/12/1946. Bespreking van S. Tas, *De illusie van de ondergang. Wereldtragedie en wereldbeschouwing*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1946.

20/12/1946. Bespreking van een aantal binnengekomen literaire werken.

27/12/1946. Over Yke Boonstra. Vgl. D79.

1947

[3/1/1947. Over Douwe Tamminga. Zie 28/2/1947.]

10/1/1947. “Twee oude meesters: P.N. van Eyck en O. Postma”. Over P.N. van Eyck, *Meesters. Zeven gedichten*, Den Haag, Stols, 1945, met aan het slot een vergelijking tussen Van Eyck en Postma. Vgl. E13.

Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Van Eyck.

17/1/1947. “Een oude Friese meester”. Over Obe Postma, *It sil bistean. Fersen*, Snits, Brandenburgh, 1946 (Frisia-Rige 37). Vgl. D63 en E14.

Tekst aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, Håndskrift Sierksma, Fokke 22.

24/1/1947. “Reizende dichters”.

31/1/1947. Over Maurits Dekker.

7/2/1947.

14/2/1947. “Ab Visser’s jeugdbalans”.

21/2/1947. Bespreking van J.J. Klant, *De geboorte van Jan Klaassen*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1946.

28/2/1947. Over D.A. Tamminga. Vgl. D45, D62 en E8.

7/3/1947. Bespreking van heruitgaven van E. du Perron: *Cahiers van een lezer, gevolgd door Uren met Dirk Coster* en *In deze grootse tijd*, beide 's-Gravenhage, Stols, 1946.

Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Sierksma (geeft als uitzenddatum 28 februari zonder vermelding van jaartal).

14/3/1947. “Tussen feit en kunst”. Over J.P. Wiersma, *Kriich tsjin frjemdfolk. Tinkboek fan it Fryske illegale forset yn 'e jierren 1940-1945*, Boalsert, Osinga, 1946. Vgl. E11.

21/3/1947. Over Gerrit Achterberg.

28/3/1947. “Twee Friese debutanten”. Over Kees Jongsma en Aldert Deelstra.

4/4/1947. “Twee dagboeken”. Over Bert Voeten, *Doortocht. Een oorlogsdagboek 1940-1945*, Amsterdam, Contact, 1946 en Loden Vogel, *Dagboek uit een kamp, 's-Gravenhage*, Stols, 1946. Vgl. D69.

Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Sierksma.

18/4/1947. “Dichters van *Het Woord*”. Over Jan Elburg en Eddy Evenhuis.

25/4/1947. Bespreking van de “Reiddomprige”.

2/5/1947. Bespreking van Ab Visser, *Galg en rad. Een bundel novellen*, Bussum, Kroonder, 1946.

[9/5/1947. Bespreking van E.B. Folkertsma, *De christen Gysbert Japiks*. Zie 30/5/1947.]

13/5/1947 (programma onbekend). Bespreking van H.W.F. Aukes, *Titus Brandsma*, Utrecht [etc.], Het Spectrum, 1947.

16/5/1947. Bespreking van *Frysk Jierboek 1946*.

30/5/1947. Bespreking van E.B. Folkertsma, *De christen Gysbert Japiks*, Snits, Brandenburgh, 1946.

6/6/1947. Over onuitgegeven werk van J. Slauerhoff.

13/6/1947. Bespreking van *Jaarboek der Nederlandse kunst 1947*.

20/6/1947. "Fatsoenlijk proza". Over J.B. Charles, *Ontmoeting in den vreemde. Novelle*, Bussum, Kroonder, 1946 (Bayard-reeks 14). Vgl. D72.

27/6/1947. Bespreking van S. Vestdijk, *Stomme getuigen. Verhalen*, Amsterdam, Contact, 1946.

4/7/1947. Bespreking van literaire tijdschriften.

11/7/1947. Bespreking van Häftling nû. 10039 [R.W. van Tuinen], *Efter it tried. Kampsketsen út Amersfoart*, Boalsert, Osinga 1946. Vgl. D80.

18/7/1947. Bespreking van Hendrik de Vries, *Toovertuin. Romancen, sproken en arabesken*, 's-Gravenhage, Stols, 1946.

[25/7/1947. "Nieuw proza". Over Jo Boer en Adriaan van der Veen. Zie 7/11/1947.]

5/9/1947. Over de Van der Hoogtprijzen.

12/9/1947. Bespreking van Gerrit Achterberg, *Doornroosje. Gedichten*, Bussum, Kroonder, 1947.

[19/9/1947. Bespreking van U. van Houten, *De sûnde fen Haitze Holwerda*, vijfde druk. Zie 3/10/1947.]

26/9/1947. "Uitersten: Keuls en Lehmann". Over H.W.J.M. Keuls, *Verzamelde gedichten* en L.TH. Lehmann, *Verzamelde gedichten*, beide 's-Gravenhage, Stols, 1947.
Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Sierksma.

3/10/1947. Bespreking van U. van Houten, *De sûnde fen Haitze Holwerda*, vijfde druk, Dokkum, Kamminga, 1947. Vgl. D81.

10/10/1947. Bespreking van tijdschriften (I).

24/10/1947. Bespreking van tijdschriften (II).

31/10/1947. Bespreking van A. Marja, *De keuze. Een gedicht*, Bussum, Kroonder, 1947. Vgl. D85.

7/11/1947. "Nieuw proza".
De incomplete tekst die bewaard is gebleven in de collectie Sierksma van het Literatuurmuseum in Den Haag, handelt over Jo Boer, *De erfgenaam*, 's-Gravenhage, Stols, 1947.

21/11/1947.

28/11/1947. "Nieuwe uitgaven". O.a. over Jan Campert, *Verzamelde gedichten, 1922-1943*, 's-Gravenhage, Stols, 1947; Simon van het Reve, *De Avonden. Een winterverhaal*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1947; W.F. Hermans, *Conserve*, Amsterdam, Salm, 1947.
Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Sierksma.

5/12/1947.

12/12/1947. Bespreking van W.L.M.E. van Leeuwen, *Drie vrienden. Studies over en herinneringen aan Menno ter Braak, H. Marsman en E. du Perron*, Utrecht, De Haan, 1947.

26/12/1947. "Een Kind en een ster". Literaire uitzending, verzorgd door Fokke Sierksma.

1948

9/1/1948.

23/1/1948. Over nieuwe poëzie.

6/2/1948. Bespreking van Nyckle J. Haisma, *Suderkrús. Yndyske sketsen*, tweede druk, Snits, Brandenburgh, 1947 en *Zuiderkruis. Indische schetsen*, uit het Fries vertaald door Evert Siderius, Sneek, Brandenburgh, 1947. Vgl. D96.

15/2/1948. Bespreking van jaargang 1947 van *De Tsjerne*.

29/2/1948. "Vestdijk als overtreffende trap". Over *Het eeuwige telaat. Dialogen over den tijd*, Amsterdam, Contact, 1946; *Muiterij tegen het etmaal*, 's-Gravenhage, Stols, 1947, 2 delen; *De toekomst der religie*, Arnhem, Van Loghum Slaterus, 1947; *De vuuraanbidders. Roman uit de Tachtigjarige Oorlog*, Rotterdam, Nijgh & Van Ditmar, 1947.

Tekst aanwezig in Den Haag, Literatuurmuseum, collectie Sierksma.

2/4/1948. Bespreking van Klaas de Wit, *Agapê. De liefde tot leven en dood*, Tilburg, Nederland's Boekhuis, 1947.

30/4/1948. Bespreking van Reinold Kuipers, *Rendez-vous met een Remington. Gedichten*, Bussum, Kroonder, 1948.

Van de op deze datum gestelde tekst, aanwezig in de collectie Sierksma van het Literatuurmuseum in Den Haag, is alleen het slot bewaard gebleven, dat bij wijze van afsluiting de aandacht vestigt op twee literair-historische publicaties van G.H. 's-Gravesande: *Het conflict tusschen Willem Kloos en Frederik van Eeden. De quaestie "Lieven Nijland"* en *E. du Perron. Herinneringen en bescheiden*, beide 's-Gravenhage, Stols, 1947.

28/5/1948. Bespreking van Jacques den Haan, *Boeken en publiek*, Bussum, Kroonder, 1947 (Bayard-reeks 24).

Van de op deze datum gestelde tekst, aanwezig in de collectie Sierksma van het Literatuurmuseum in Den Haag, is alleen het laatste gedeelte bewaard gebleven, dat handelt over A. Roland Holst n.a.v. diens zestigste verjaardag en het verschijnen van het eerste deel van zijn *Verzamelde werken*, Bussum, Van Dishoeck, 1948.

11/6/1948. Bespreking van G.N. Visser, *Jolm. Fersen*, Assen, De Torenlaan, 1947 (Reiddomprige 7). Vgl. D97 en R.O.N.-uitzending 1/3/1949.

25/6/1948. Bespreking van essayistisch werk van A. Marja. Vgl. 17/9/1948.

9/7/1948. Over literaire kritiek via de radio.

23/7/1948. "Contact tussen Bretagne en Friesland".

17/9/1948.

De *Leeuwarder Courant* en het *Nieuwsblad van het Noorden* vermelden voor deze datum geen spreker en onderwerp van het "Literair kwartier". In een briefkaart van 22/9/1948 (Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 70) vraagt Marja echter aan Sierksma om "een doorslag van je praatje" - voor de R.O.N. - op "j.l. vrijdag". Besprak Sierksma in deze uitzending werk van Marja, wellicht in plaats van 25/6/1948?

1/10/1948. Bespreking van D. van Wieren [D.H. Kiestra], *Sinne op 'e striesek. Fersen*, Dokkum, Kamminga, 1947.

15/10/1948. "Het Friese boek".

29/10/1948. "Vise-versa". N.a.v. de posthume toekenning van de Gysbert Japicx-prijs aan Nyckle Haisma.

Gepubliceerd in E.S. de Jong red., *Om it erfskip. De útrikking fan de Gysbert Japicx- en de Dr. Joast Halbertsma-priis op Freed 29 Oktober 1948 to Boalsert*, Boalsert, Osinga, 1948 [niet gepagineerd].

12/11/1948. "Friese sprookjes".

[26/11/1948. Bespreking van Anne Wadman, *Fioele en faem*. Zie 24/12/1948.]

10/12/1948. Bespreking van G. van der Leeuw, *Wegen en grenzen*, tweede druk, Amsterdam, Paris, 1948. Vgl. D104.

24/12/1948. Bespreking van Anne Wadman, *Fioele en faem*, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1948.

1949

7/1/1949.

21/1/1949. Bespreking van Simke Kloosterman, *It jubeljier (1793-1813)*, tweede druk, Snits, Brandenburgh, 1948.

4/2/1949. Mag ik u voorstellen...J.B. Charles. Interviews met Noordelijke schrijvers (I).
Geluidsopname aanwezig in Tresoar, Leeuwarden.

18/2/1949. Mag ik u voorstellen...Anne Wadman. Interviews met Noordelijke schrijvers (II).

Tekst aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, onder signatuur 092.303.1.72. Heruitzending door Radio Fryslân op 10/4/1980 en 13/2/1997. Geluidsopname aanwezig in Tresoar, Leeuwarden.

1/3/1949 (Fries programma). Reportage van een *Tsjerne*-middag over de bundel *Jolm* van G.N. Visser, met een bijdrage van Sierksma. Vgl. D97 en R.O.N.-uitzending

11/6/1948.

18/3/1949. Mag ik u voorstellen...Koos Schuur. Interviews met Noordelijke schrijvers (III).

29/3/1949 (Fries programma). Fokke Sierksma sprekt oer de aksje Fryslân-Israël.

1/4/1949. Mag ik u voorstellen...Douwe Tamminga. Interviews met Noordelijke schrijvers (IV).

Tekst aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, Handschrift Tamminga, Douwe 2002.171.277.

8/4/1949. Mag ik u voorstellen...Abe Brouwer. Interviews met Noordelijke schrijvers (V).
Tekst aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, Hs 913/II.

22/4/1949. Mag ik u voorstellen...Hendrik de Vries. Interviews met Noordelijke schrijvers (VI).

20/5/1949. Mag ik u voorstellen...Ype Poortinga. Interviews met Noordelijke schrijvers (VII).

3/6/1949. Mag ik u voorstellen...Fedde Schurer. Interviews met Noordelijke schrijvers (VIII).

Gepubliceerd in D. Hartsema red., *Fedde Schurer, op en út*, Bûtenpost, Alternatyf, 1975, speciaal nummer van *Alternatyf*, p. 15-21. Geluidsopname aanwezig in Tresoar, Leeuwarden.

14/6/1949 (Fries programma). Fedde Schurer, Dr. F.J. Bergstra en Fokke Sierksma hâlde in petear oer *De Tsjerne*.

17/6/1949. Mag ik u voorstellen...A. Marja. Interviews met Noordelijke schrijvers (IX).

11/10/1949 (Fries programma). Fokke Sierksma sprekt oer devaluaesje en de Fryske kultuer.

22/11/1949 (Fries programma). De Reinbôge, Fryslâns dichters (I), foardrachten út it boek fan A.S. Wadman troch Auck de Boer, D.A. Tamminga en Sjoerd Leiker, mei forbinende tekst fan Fokke Sierksma.

2/12/1949 (Wereldomroep). Over de dichter Marsman.

6/12/1949 (Fries programma). De Reinbôge, Fryslâns dichters (II), foardrachten út it boek fan A.S. Wadman troch Auck de Boer, D.A. Tamminga en Sjoerd Leiker, mei forbinende tekst fan Fokke Sierksma.

1950

3/1/1950 (Fries programma). De Reinbôge fan Fryslâns dichters (III), foardrachten út it boek fan Anne Wadman troch Auck de Boer, D.A. Tamminga en Sjoerd Leiker, mei forbinende tekst fan Fokke Sierksma.

- 6/1/1950. "Friesland en Holland". Over Anne Wadman red., *Frieslands dichters. Bloemlezing uit Friese lyriek sinds 1880 met vertalingen in het Nederlands*, Leiden, Stafleu, 1949.
- 20/1/1950. "Friesland en de wereld". Over Anne Wadman red., *Frieslands dichters*.
- 24/1/1950 (Fries programma). De Reinbôge fan Fryslâns dichters (IV), foardrachten út it boek fan Anne Wadman troch Auck de Boer, D.A. Tamminga en Sjoerd Leiker; forbinende tekst: Fokke Sierksma.
- 27/1/1950. Bespreking van Johan van der Woude, *Reederij Waterman*, Amsterdam, Veen, [1946/1947]. **(T)**
Op de als doorslag bewaarde Tresoar-kopie is met potlood "F. Sierksma" geschreven. De tekst is echter niet van hem, maar van Willem Diemer, in wiens *Dagwerk 1948-1958. Proeve van een Noordoostnederlandse litteraire kritiek*, Groningen, Niemeijer, 1958, hij op p. 226-232 is opgenomen. Als datum wordt hier in noot 45 opgegeven 14/3/1950, terwijl volgens noot 33 door Diemer op 27/1/1950 een ander boek werd besproken. De *Leeuwarder Courant* en het *Nieuwsblad van het Noorden* bevestigen dit, maar geven in plaats van 14/3/1950 als datum 24/3/1950, wat aannemelijker is, want passend in het weekschema.
- 3/2/1950. Bespreking van Ab Visser, *Het agentschap*, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1949.
- 7/2/1950 (Fries programma). De Reinbôge fan Fryslâns dichters (V), foardrachten út it boek fan Anne Wadman. De foardragers binne Auck de Boer, Sjoerd Leiker en D.A. Tamminga. De forbinende tekst is fan Fokke Sierksma.
- 17/2/1950. Bespreking van Obe Postma, *Samle fersen*, Snits, Brandenburgh, 1949. Vgl. D117.
- 28/2/1950 (Fries programma). De Reinbôge (VI), foardrachten út it boek Fryslâns dichters fan Anne Wadman. De foardragers binne Auck de Boer, Sjoerd Leiker en D.A. Tamminga. Forbinende tekst fan Fokke Sierksma.
- 3/3/1950. Bespreking van Anne Wadman, *Reedridder. Novelle*, Drachten, Laverman, 1949 (Reiddomprige II, 1). **(T)**
- 31/3/1950. Over nieuwe Friese poëzie: Sjoerd Spanninga en Kees Jongsma.
- 14/4/1950. Bespreking van G.A. Wumkes, *Nei sawntich jier. Tinkskriften*, Boalsert, Osinga, 1949. **(T)**
- 18/4/1950 (Fries programma). De Reinbôge (VII), foardrachten út it boek fan Anne Wadman. Forbinende tekst fan Fokke Sierksma.
- 28/4/1950. Bespreking van B. Tuinstra, *Earste keur. Samle sketsen*, Snits, Brandenburgh, 1949.
- 9/5/1950 (Fries programma). De Reinbôge (VIII), foardrachten út it boek "Frieslands dichters" fan Anne Wadman. Forbinende tekst fan Fokke Sierksma.
- [12/5/1950. Bespreking van Sjoerd Leiker, *Buitengaats*. Zie 9/6/1950.]
- 23/5/1950 (Fries programma). De Reinbôge (IX), foardrachten út de Fryske poëzy. Foardragers: Auck de Boer, Hinne Feenstra en D.A. Tamminga. Forbinende tekst fan Fokke Sierksma.
- 26/5/1950. Bespreking van R.W. van Tuinen, *Forgetten post*, Snits, Brandenburgh, 1949. **(T)**
Sierksma refereert in deze uitzending aan een door mij niet getraceerde bespreking door hem een jaar eerder van Van Tuinens verhaal "Thúsreis". Dit verhaal werd onder pseudoniem gepubliceerd in twee afleveringen in *De Stim fan Fryslân*, 24/1/1947, p. 4-6 en 14/2/1947, p. 6-7 en later onder de eigen naam opgenomen in J.H. Brouwer en D.A. Tamminga red., *De reinbôge. Lêsboek foar skoalle en hûs, diel II*, Groningen, Wolters, 1950, p. 227-239.
- 9/6/1950. Bespreking van Sjoerd Leiker, *Buitengaats*, 's-Graveland, De Driehoek, 1949 (Podiumreeks). Vgl. E16.

Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 42 en in Leeuwarden, Tresoar, knipselmap Sjoerd Leiker.

- 13/6/1950 (Fries programma). De Reinbôge (X), foardrachten út de Fryske poëzy. Forbinende tekst fan Fokke Sierksma.
- 23/6/1950. Bespreking van J.B. Charles, *Zendstation*, 's-Graveland, De Driehoek, 1949 (Podiumreeks).
- 7/7/1950. Bespreking van Georges Simenon, *L'assassin*, Paris, Gallimard, 1937.
- 21/7/1950. Bespreking van Hendrik de Vries, *Vers tegen vers*, 's-Gravenhage, Daamen, 1949.
- 18/8/1950. Bespreking van Hans Redeker, *De dagen der artistieke vertwijfeling. Een essay over de crisis van het kunstenaarschap*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1950. Vgl. D115.
- 25/8/1950. Bespreking van Ypk fan der Fear, *Ta him dyn bigearte. Genesis 3:16b: "Ta dyn man sil dyn bigearte wêze"*, Drachten, Laverman, 1949. **(T)**
- 8/9/1950. Bespreking van Kr. Boelens, *Nes. In doarp yn 'e Dongeradielen*, Dockum, Kamminga, 1949/1950. **(T)**
- 6/10/1950. Bespreking van E.B. Folkertsma, *Eachweiding*, Dokkum, Kamminga, 1950. **(T)**
- 20/10/1950. "Verzamelde werken". **(T)**
- 3/11/1950. "Christelijke Friese romans". **(T)**
- 18/11/1950 of daarop volgend (programma onbekend, waarschijnlijk ingelast i.v.m. het overlijden van Van der Leeuw op 18/11/1950). "In Memoriam Professor Dr. G. van der Leeuw".
- Tekst aanwezig in Groningen, universiteitsbibliotheek, archief Van der Leeuw, verzameling necrologieën en herdenkingsberichten in dag- en weekbladen.
- 21/11/1950. Bespreking van T. Straatsma, *Jerk*, Dokkum, Kamminga, 1949 en Sjoerd Spanninga, *Núnders. Fersen*, Drachten, Laverman, 1950 (Reiddomprige II, 2). **(T)**
- 28/11/1950 (Fries programma). Fryske dichters (I), foardrachten út it wurk fan dr. Obe Postma, mei forbinende tekst fan Fokke Sierksma.

1951

- 9/1/1951 (Fries programma). Foardrachten út 'e Fryske poëzij ûnder redaksje fan Fokke Sierksma (II). Fersen fan Anne Wadman.
- 30/1/1951 (Fries programma). Foardrachten út 'e Fryske poëzij ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Trêdde yn dizze rige is Freark Dam.
- 2/2/1951. "Sprookjes". Over S. Kloosterman, *Twiljocht teltsjes*, tweede druk, Boalsert, Osinga, 1950 en *De wûndere wrâld. Reakaperke, Sniewytsje en oare mearkes*, neiforteld fan Geart Jonkman, Boalsert, Osinga, 1950. **(T)**
- 16/2/1951. Bespreking van Ed. Hoornik, *Verzamelde gedichten*, 's-Gravenhage, Stols, 1950.
- 20/2/1951 (Fries programma). Foardrachten út 'e Fryske poëzij ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Fjirde útstjûring yn dizze rige: de ferskunst fan D.A. Tamminga.
- 6/3/1951 (Fries programma). Foardrachten út 'e Fryske poëzij ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Fiifde útstjûring yn dizze rige: de ferskunst fan Fedde Schurer.
- 16/3/1951. "Prof. Dr. G. van der Leeuw als journalist en essayist".
- Tekst aanwezig in Groningen, universiteitsbibliotheek, archief Van der Leeuw, verzameling necrologieën en herdenkingsberichten in dag- en weekbladen.
- 27/3/1951 (Fries programma). De Reinbôge fan de Fryske poëzij. Foardrachten út it wurk fan M. Sikkema. De forbinende tekst wurdt forsoarge en útsprutsen troch Fokke Sierksma. **(T) (G)**

Sierksma's tekst is, hoewel behorend tot een ander programma, zowel in de Tresoar- als in de Groninger collectie *Literair kwartier* opgenomen onder de titel "Fryske dichters: Marten Sikkema".

- 30/3/1951. Bespreking van Hendrik de Vries red., *Liefdespoëzie. Een verzameling*, Assen, Born, 1950. Voordracht: Heleen van Meurs. **(T)**
- 17/4/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan dr. F. Sierksma. Foardrachten út it wurk fan D.H. Kiestra.
- 24/4/1951. Bespreking van P. Akkerman, *Hessel Ypma*, Dokkum, Kamminga, 1949. **(T)**
- 1/5/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan dr. F. Sierksma. Foardrachten út it wurk fan G.N. Visser.
- 8/5/1951. Bespreking van Tj.R.W. de Haan, *Volk en dichterschap. Over de verhouding tussen volkscultuur en officiële literatuur*, Assen, Van Gorcum, 1950. Proefschrift Nijmegen.
- [15/5/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan dr. F. Sierksma. Foardrachten út it wurk fan Yke Boarnstra. Zie 3/7/1951.]
- 22/5/1951. "Friese romans". **(T)**
- 29/5/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Foardrachten út 'e poëzij fan Ype Poortinga.
- 5/6/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (I), Groningen. Redactie: Fokke Sierksma. Voordracht: Heleen van Meurs.
- 12/6/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Foardrachten út it wurk fan Rixt.
- De inleidende tekst van Sierksma is aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, knipselmap Rixt.
- 19/6/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (II), Friesland. Redactie: Fokke Sierksma. Voordracht: Heleen van Meurs.
- 26/6/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Foardrachten út it wurk fan Joh.D. de Jong. De meiwurkers binne: Auck de Boer en Hinne Feenstra.
- 3/7/1951 (Fries programma). De Reinbôge, ûnder redaksje fan Fokke Sierksma. Foardrachten út it wurk fan Yke Boarnstra.
- 3/8/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (III), Drenthe. Redactie: Fokke Sierksma. Voordracht: Heleen van Meurs.
- 17/8/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (IV), Groningen. Redactie: Fokke Sierksma.
- 7/9/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (V), Friesland. Redactie: Fokke Sierksma.
- 11/9/1951 (Fries programma). De jiergearkomste fan de Fryske Akademy, in reportaezje fan Siebe Veenstra. De sprekkers binne û. o. prof. dr. J.H. Brouwer en dr. F. Sierksma.
- 21/9/1951. Noordelijke dichters over Noordererf (VI). Redactie: Fokke Sierksma.
- 2/10/1951. Bespreking van G. Jonkman, *Fremde epistels. Twa forhalen*, Drachten, Laverman, 1951 (Reiddomprige II, 4). **(T)**
- 30/10/1951 (Fries programma). "De Fryske boekewike". **(T) (G)**
- 6/11/1951. Bespreking van K. Dykstra, *Untwyk. Fersen*, Drachten, Laverman, 1950 (Reiddomprige II, 3). **(T) (G)**
- 20/11/1951. Josef Cohen spreekt over eigen werk. De schrijver wordt ingeleid door Fokke Sierksma.
- [4/12/1951. Bespreking van E. Bruna red., *Bijdrage tot de kerkgeschiedenis van Friesland*. Zie 18/4/1952.]

1952

4/4/1952. Bespreking van Anne Wadman, *Kritysk konfoai. Essay's*, Drachten, Laverman, 1951.

9/4/1952 (V.A.R.A.). "Prof. Dr. G. v.d. Leeuw", in het radioprogramma "Gesproken portret".

Tekst aanwezig in Groningen, universiteitsbibliotheek, archief Van der Leeuw, verzameling necrologieën en herdenkingsberichten in dag- en weekbladen.

18/4/1952. "De Friezen en de godsdienst". Over E. Bruna red., *Bijdrage tot de kerkgeschiedenis van Friesland*, Franeker, Wever, 1951. **(T) (G)**

2/5/1952. "De Reiddomp-generatie". Over Freark Dam, Klaes Dykstra, Ypk fan der Fear, Geart Jonkman, Marten Sikkema, Sjoerd Spanninga, Anne Wadman, *Sawn is in galgefol. Koarte forhalen*, Drachten, Laverman, 1951 (Reiddomprige III, 3). **(T) (G)**

16/5/1952. Bespreking van H.J. Prakke, *Deining in Drenthe. Historisch-sociografische speurtocht door de 'Olde Lantschap'. Een studie in acculturatie*, Assen, Van Gorcum, 1951. Proefschrift Groningen.

30/5/1952. Bespreking van Marten Sikkema, *Skaedbylden. Fersen*, Drachten, Laverman, 1951 (Reiddomprige III, 1). **(T) (G)**

13/6/1952. Bespreking van R.W. van Tuinen, *Read en grien. Fersen*, Drachten, Laverman, 1951 (Reiddomprige III, 2). Vgl. D124. **(T)**

27/6/1952. Bespreking van R. Brolsma, *Sa seach ik Fryslân. Forhalen en sketsen*, Drachten, Laverman, 1951 (Nije Fryske rige 5). **(T) (G)**

11/7/1952. Bespreking van Ypk fan der Fear, *Ik en menhear. Novelle*, Drachten, Laverman, 1952 (Reiddomprige III, 4). **(T) (G)**

25/7/1952. Bespreking van Yge Foppema, *Het Fries in Nederland*, Drachten, Laverman, 1952. **(T) (G)**

8/8/1952. Bespreking van Simke Kloosterman, *De wylde fûgel. It samle ferse-wurk*, Drachten, Laverman, 1952 (Nije Fryske rige 6). **(T) (G)**

[5/9/1952. Bespreking van J.B. Charles, *Het geheim*. Zie 17/10/1952.]

19/9/1952. Bespreking van Theun de Vries, *Anna Casparii of Het heimwee*, Arnhem, Van Loghum Slaterus, 1952. **(T) (G)**

3/10/1952. Bespreking van J. den Haan, *Het eiland der sirenen*, 's-Gravenhage, Daamen, 1952. **(T)**

17/10/1952. Bespreking van J.B. Charles, *Het geheim*, Amsterdam, Holland, 1951/1952 (De windroos 21). **(T)**

31/10/1952. Over de Friese boekenweek. **(T) (G)**

14/11/1952. Bespreking van H.S. Buwalda, G. Meerburg en Y. Poortinga red., *Frysk wurdboek II: Nederlânsk-Frysk*, Bolswert, Osinga, 1952. **(T) (G)**

Gedeeltelijk gepubliceerd onder de titel "Taal en volk" in *Fryx* jrg. 2, 1981, p. 152-153.

28/11/1952. Bespreking van Chr. Kroes-Ligtenberg, *Joost en Eeltje Halbertsma in Bolsward*, Bolsward, Osinga, 1952. **(T) (G)**

12/12/1952. Bespreking van Marten Brouwer, *Blauwe riten. Fersen*, Drachten, Laverman, 1952 (Reiddomprige 1952/1). **(T) (G)**

26/12/1952. Bespreking van Rixt, *De gouden rider. Fersen*, Dokkum, Kamminga, 1952. Vgl. D127. **(T) (G)**

1953

9/1/1953. Over Sjoerd Leiker, winnaar van de Hendrik de Vries-prijs 1952. Bespreking van Welmoed Hemrica, *Konduktrise. Deiboek*, Boalsert, Osinga, 1952. Vgl. D126. **(T) (G)**

23/1/1953. Bespreking van J.H. Brouwer, *Fryske styl. Ynljeding ta it genietsjen fan literaire moaijens oan 'e hân fan R. P. Sybesma syn Boerke Thae*, Assen, Van Gorcum, 1952. **(T) (G)**

20/2/1953. Bespreking van A. Marja, *Confidentieel. Gedichten*, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1952. **(G)**

6/3/1953. Bespreking van W.A. Braasem en R. Nieuwenhuys, *Volkspoëzie uit Indonesië*, Groningen [etc.], Wolters, 1952.

20/3/1953. Gesprek o.l.v. Fokke Sierksma met J. Haveman en G. Stappershoef over K. van Dijk, *Radio en volksontwikkeling*, Assen, Van Gorcum, 1953. Proefschrift Groningen.

3/4/1953. Bespreking van *De Tsjerne* jrg. 8, 1953, afl. 1. **(T) (G)**

17/4/1953. Bespreking van A. Wadman, *Fryske fersleare*, Drachten, Laverman, 1953 (Reiddomprige 1952/2). **(T) (G)**

1/5/1953. Bespreking van Nyckle J. Haisma, *Peke Donia, de koloniael*, tweede druk, Boalsert, Osinga, 1952. **(T) (G)**

15/5/1953. Bespreking van G.J. Soldaat, *Ynspekteur Terpstra*, Snits, Brandenburgh, 1952. **(T) (G)**

29/5/1953. Bespreking van Waling Dykstra, *De Fryske Thyl Ulespegel of de wonderlike libbensskiednis fan Hantsje Pik*, vijfde druk, Boalsert, Osinga, 1953. **(T) (G)**

[12/6/1953. "Kunstenaar en beweging". Zie 3/7/1953 en volgende uitzendingen.]

26/6/1953. Bespreking van J. Cohen, *Nederlandse volksverhalen*, Zutphen, W.J. Thieme, 1952. **(T) (G)**

3/7/1953, 10/7/1953, 17/7/1953 en 31/7/1953. "Kunstenaar en beweging in Friesland". Vier uitzendingen n.a.v. Inne de Jong, "De biweging en wy", in *De Tsjerne* jrg. 8, 1953, p. 119-126 en de reactie daarop van Anne Wadman, "Replyk foar yntern gebrûk", in *De Tsjerne* jrg. 8, 1953, p. 150-156. **(T) (G)**

14/8/1953. "J.B. Charles en het nationaal-socialisme". Bespreking (I) van J.B. Charles, *Volg het spoor terug*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1953. **(T) (G)**

28/8/1953. "J.B. Charles en zijn boek". Bespreking (II) van J.B. Charles, *Volg het spoor terug*. **(T) (G)**

11/9/1953. "J.B. Charles en de nationaliteiten". Bespreking (III) van J.B. Charles, *Volg het spoor terug*. **(T) (G)**

25/9/1953. "J.B. Charles en zijn God". Bespreking (IV) van J.B. Charles, *Volg het spoor terug*. **(T) (G)**

9/10/1953. Bespreking van M.P. van Buijtenen, *De grondslag van de Friese vrijheid*, Assen, Van Gorcum, 1953. Proefschrift Universiteit van Amsterdam. **(T) (G)**

23/10/1953. Bespreking van P. Akkerman, *Just, jawol! Piper en sâlt út Frysk en Frij*, Drachten, Laverman, 1953; R. Brolsma, *De skarlún*, tweede druk, Drachten, Laverman, 1953; Freark Dam, *Rjochtdei. In boartlik rymstik*, Drachten, Laverman, 1953 (Reiddomprige 1952/4); Marten Sikkema red. en vert., *Noarderljocht. Moderne Sweedske poëzij*, Drachten, Laverman, 1953 (Reiddomprige 1952/3). **(T) (G)**

6/11/1953. "Gronings en Fries regionalisme". N.a.v. H.J. Keuning, "De waarde van het streekeigene", in *Groninger Landbouwblad*, 24/9/1953, [p. 3-5]. Vgl. D128. **(T) (G)**

20/11/1953. Bespreking van *De Tsjerne* jrg. 8, 1953, afl. september. **(T) (G)**

18/12/1953. Bespreking van John Bunyan, *De pylgerreize fan dizze wrâld nei de takommende*, in het Fries vertaald door G.A. Wumkes, Boalsert, Osinga, 1953. **(T) (G)**

1954

8/1/1954. Bespreking (I) van Y.N. Ypma, *Friesland annis Domini 1940-'45. Bijdrage tot de geschiedenis van het Georganiseerde Verzet in Friesland*, Dokkum, Kamminga, 1953.

- Behalve in **(G)** tekst ook aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, knipselmap Y.N. Ypma en knipselmap R.O.N.O.
- 22/1/1954. Bespreking (II) van Y.N. Ypma, *Friesland annis Domini 1940-'45*. Behalve in **(G)** tekst ook aanwezig in Leeuwarden, Tresoar, knipselmap Y.N. Ypma en knipselmap R.O.N.O.
- 5/2/1954. Bespreking van *Trijekaert. Yn de priisfraech Boekewike 1953 bekroande forhalen*, Leeuwarden [etc.], Jelsma [etc.], 1953. **(T) (G)**
- 19/2/1954. "In memoriam Dr. D. Kalma". **(T) (G)**
- 5/3/1954. Bespreking van Ypk fan der Fear, *De Breugeman komt*, Drachten, Laverman, 1953. **(T) (G)**
- 19/3/1954. Bespreking van J.P. Wiersma, *Lyoeske*, Boalsert, Osinga, 1953. **(T) (G)**
- 2/4/1954. Bespreking (I) van W.F. Hermans, *Paranoia*, Amsterdam, Van Oorschot, 1953. **(T) (G)**
- 16/4/1954. Bespreking (II) van W.F. Hermans, *Paranoia*. **(T) (G)**
- 7/5/1954. Bespreking (I) van Geart Jonkman, *Li Fu en oare forhalen*, Drachten, Laverman, 1954 (Reiddomprige 1953/3). **(T) (G)**
- 21/5/1954. Bespreking (II) van Geart Jonkman, *Li Fu en oare forhalen*. **(T) (G)**
- 4/6/1954. Bespreking van Jan Wybenga, *Amoeben. Fersen*, Drachten, Laverman, 1954 (Reiddomprige 1953/2). **(T) (G)**
- 18/6/1954. "Vertraagd effect der zuivering". **(T) (G)**
- 2/7/1954. Bespreking van *Nationale snipperdag*, Baarn [etc.], Hollandia [etc.], 1954. **(T) (G)**
- 16/7/1954. Bespreking van *Ta de oantins fan Douwe Kalma (3 April 1896 - 18 Oktober 1953)*, Drachten, Laverman, 1954 en van Douwe Kalma, *De lytse mienskip. Fersen fan oantinken*, tweede druk, Drachten, Laverman, 1954 (Nije Fryske rige 7). **(T) (G)**
- 30/7/1954. Bespreking van Jan Boelens, *Unvollendet*, Amsterdam, Holland, 1953 (De windroos 26). **(T) (G)**
- 13/8/1954. Bespreking van J.H. Brouwer, *Hedendaagse aspecten van de Friese literatuur*, Drachten, Laverman, 1954. **(T) (G)**
- 27/8/1954. Bespreking van A. Marja, *Buiten het boekje. Geschreven portretten van vrienden en vakgenoten*, Amsterdam, De Arbeiderspers, 1954. **(T) (G)**
- 10/9/1954. Bespreking van [J.J. Kalma red.], *Dokkum. Bolwurk fan it Noarden*, Assen, Van Gorcum, 1954 (overdruk uit *It Beaken* jrg. 16, afl. 5-7). **(T) (G)**
- 24/9/1954. Bespreking van J.J. Kalma, "De granaet en syn freonen", Dokkum, Zeijl en Kuipers, 1954. **(T) (G)**
- 8/10/1954. "De tiende muze in Friesland". Over S.J. van der Molen en B. Tuinstra red., *De bûnte akster. Fryske kabaretlietsjes*, Drachten, Laverman, 1954 (Reiddomprige 1953/4). **(T) (G)**
- 22/10/1954. Bespreking van F. Schurer, *Bonifatius. Histoarysk spul yn trije bidriuwen*, Drachten, Laverman, 1954. **(T) (G)**
- 5/11/1954. "'Quatrebras', een nieuw Fries literair tijdschrift". **(T) (G)**
- 19/11/1954. "Echt Fries en echt tragisch". Over *Publikaesje fan Buro De S.T.A.F.*, Snits, 1954. **(T) (G)**
- 3/12/1954. Bespreking van H.J. Prakke, *Pers en politieke elite. Enquête over de rol van de pers in de geestelijke achtergronden van sociale veranderingen*, Assen, Van Gorcum, 1954. **(T) (G)**
- 17/12/1954. "Criticus en schrijver". **(T) (G)**

1955

- 7/1/1955. "Criticus en publiek". **(T) (G)**

21/1/1955. "Criticus en boek". Over Henri Peyre, *Writers and Their Critics. A Study of Misunderstanding*, Ithaca, Cornell University Press, 1944. **(T) (G)**

24/7/1955 (A.V.R.O.). "Psychische kernwetenschap". Over C.G. Jung n.a.v. diens tachtigste verjaardag.

4/9/1955 (A.V.R.O.). Inleiding tot de lezingencyclus "Onder en boven de wet". Vgl. E29.

1/12/1955 (A.V.R.O.). "Heeft niet de mens een strijd op aarde?" Inleiding tot de lezingencyclus "De held, de draak en de schat". Vgl. E30.

1956

15/1/1956 (A.V.R.O.). Discussiebijdrage aan het programma "Ontmoeting der levensovertuiging", aflevering VI: De Mormonen.

8/3/1956 (A.V.R.O.). "Struggle for life". Slotbeschouwing naar aanleiding van een mythe der Pawnee-Indianen ter afsluiting van de lezingencyclus "De held, de draak en de schat".

1962

22/8/1962, 29/8/1962 en 5/9/1962 (V.P.R.O.). "Messianisme en Christendom".

Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 61.

Gepubliceerd als naschrift bij de door G.W. Drost bezorgde tweede druk (1978) van A10, p. 271-290.

G. Interviews met Sierksma

1945

G1. [Zonder naam], "Bureau foar Kulturele Saken", in *Eachweid*, 28/11/1945, [p. 4].

1953

G2. Sjoerd Leiker, "Gesprek met Dr F. Sierksma. 'De Friezen hawwe net genôch eigen mear.' Israël, Hellas en de primitieven", in *Het Vrije Volk* [Leeuwarder editie], 14/2/1953, p. 7.

1955

G3. "Zelfportret als legkaart". De schrijfster Hella Haasse in gesprek met de criticus Fokke Sierksma in het VARA TV-programma "Spiegel der kunsten" op 17/2/1955.

1963

G4. Bibeb, "Dr. Fokke Sierksma over reclame-TV: 'Als geld machtsmiddel wordt vind ik het griezelig'", in *Vrij Nederland*, 16/3/1963, p. 3.

G5. Interview door H. Schaafsma, in een gecombineerde radio- en televisie-uitzending "Testbeeld" door de V.P.R.O. op 31/5/1963.

G6. [R. Elfrink], "Televisie laat niet los", in [De Tijd De Maasbode, 21/12/1963, p. 3.](#)
Drukkerskopij met correcties aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 51.

1966

G7. [Zonder naam], "Lid bedankt voor programmaraad. Dr. F. Sierksma: N.T.S. benoemde mij telegrafisch, zonder vooroverleg", in [Algemeen Dagblad, 15/3/1966, voorpagina.](#)

1967

G8. Hans van Straten, "dr. F. Sierksma, wetenschappelijk hoofdambtenaar", in de interview-reeks "Explosief Amsterdam", in [Het Vrije Volk, 3/5/1967, p. 13.](#)

1968

G9. Hanneke Meerum Terwogt, "Dr. Fokke Sierksma. 'Ik kijk minder tv dan vroeger, doordat de programma's steeds slechter worden'", in [Het Parool, 4/5/1968, PS, p. 5.](#)

G10. Piet Hagen, "Gesprek met Fokke Sierksma, een godgeleerde zonder God", in [Trouw, 4/6/1968, p. 9.](#)

1969

G11. Nico van Hees, "'Het wordt ons nu te gortig.' Vijf Friese verzetsmensen kwaad op veteranenlegioen", in [Het Vrije Volk, 10/12/1969, p. 5.](#)

G12. Ruud Paauw, "Dr. F. Sierksma: 'Motieven voor het verzet liepen heel sterk uiteen'", in [Leidsch Dagblad, 13/12/1969, p. 9.](#)

G13. Martin van Amerongen, "De motieven van het verzet. Ex-illegalen in opstand tegen annexering van de overval op de Leeuwarder gevangenis", in *Vrij Nederland*, 13/12/1969, p. 3, 15.

G14. Laurens ten Cate, "Fokke Sierksma aan de telefoon", in de rubriek "Dagelijks", in [Leeuwarder Courant, 15/12/1969, p. 5.](#)

G15. [Zonder naam], “‘Het is altijd rechts dat bij elkaar klit.’ Dr. F. Sierksma: ‘Veteranenlegioen merkwaardige vereniging’”, in [Nieuwsblad van het Noorden, 16/12/1969, p. 3.](#)

1970

G16. Ben Bos, “Fokke Sierksma: de ene mens is voor de ander een wolf”, in [Maatstaf jrg. 18, p. 3-21.](#)

G17. Nico van Hees, “Mode en seks. Dr. Fokke Sierksma: ‘Maxi kan wedstrijd zaklopen worden...’”, in [Het Vrije Volk, 5/9/1970, \[p. 17\].](#)

G18. Interview door Paul Beers, in het N.C.R.V.-radioprogramma “Voorrang”, uitgezonden op 23/11/1970.

Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 43. Een geluidsopname van dit interview wordt bewaard in het Nederlands Instituut voor Beeld en Geluid in Hilversum.

1975

G19. Joop Boomsma, “Om fan dit lân to hâlden, dêr hoege je dochs gjin nasjonalist foar to wêzen? In petear mei Fokke Sierksma”, in *Alternatyf* jrg. 5, afl. 4-5, p. 2-39.

Opgenomen in Joop Boomsma, *Peteareboek. Petear en profyl*, Ljouwert, Koperative Utjowerij, 1976, p. 63-98 en in Joop Boomsma, *Om fan dit lân te hâlden... Fokke Sierksma oer Fryslân yn brief en petear*, Frjentsjer, Venus, 2006, p. 89-123.

1976

G20. Leo Kleyn, “Fokke Sierksma’s verloren gevecht tegen de bierkaai. ‘Ik kan me het verlangen naar een nationale omroep voorstellen’”, in [Trouw, 2/10/1976, p. 11.](#)

H. Gepubliceerde brieven

- J.H. Brouwer, "Oantinkens oan Fokke Sierksma", in *It Beaken* jrg. 40, 1978, p. 189-202. Dit in memoriam bestaat voor het grootste deel uit citaten uit brieven, die Sierksma in de jaren '40 en '50 aan Brouwer schreef.

  - Piet Calis, [Het ondergronds verwachten. Schrijvers en tijdschriften tussen 1941 en 1945](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1989. Proefschrift Nijmegen.
  - Id., [Speeltuinen van de titaantjes. Schrijvers en tijdschriften tussen 1945 en 1948](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1993.
  - Id., [De vrienden van weleer. Schrijvers en tijdschriften tussen 1945 en 1948](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1999.
  - Id., [Het elektrisch bestaan. Schrijvers en tijdschriften tussen 1949 en 1951](#), Amsterdam, Meulenhoff, 2001.
- Calis documenteert zijn geschiedschrijving rijkelijk met citaten uit brieven van betrokkenen, waaronder Sierksma.
- Joke Corporaal, [Grimmig eerlijk. Anne Wadman en het probleem van de Friese literatuur](#), Ljouwert, Fryske Akademy [etc.], 2009. Proefschrift Groningen. Citeert in ruime mate uit brieven van Sierksma aan Wadman tussen 1945 en 1963.

  - Gerrit Borgers, "...Om te getuigen van mijn bewondering. Documenten over de waardering van Achterbergs werk", in [Maatstaf jrg. 11, 1964, p. 795-878](#). Op p. 852-853 een brief van Sierksma aan Gerrit Achterberg van 4 september 1947.

  - Jan Gulmans, "Obe Postma en Fokke Sierksma: in 'Dioskurenpear'?", in [Wjerklank jrg. 1, afl. 1 \[2007\]](#), p. 4-9. Op de laatste bladzijde van dit artikel een brief van Sierksma aan Obe Postma van 26 september 1957.

  - W.L.M.E. van Leeuwen, *Avonden op Drienerwolde. Herinneringen en ontmoetingen*, Amsterdam, Meulenhoff, 1966. Op p. 336-340 citeert de auteur uit brieven van Sierksma uit 1949 en 1965.

  - A. Dronkers, "Tegen het beeld", in *Kerk en Theologie* jrg. 15, 1964, p. 117-128. Op p. 118 citeert uit brief van Sierksma n.a.v. bespreking door auteur van A12 in de vorige jaargang van dit tijdschrift.

  - J.A. van Belzen, *Psychologie en het raadsel van de religie. Beschouwingen bij een eeuw godsdienstpsychologie in Nederland*, Amsterdam, Boom, 2007. Op p. 199-202 een brief van Sierksma van 27 november 1969 aan zijn vriend en vakgenoot in Groningen Theo van Baaren over facultaire verwickelingen rond de leerstoel godsdienstpsychologie in Leiden.

  - Joop Boomsma, *Om fan dit lân te hâlden... Fokke Sierksma oer Fryslân yn brief en petear*, Frjentsjer, Venus, 2006. Op p. 17-88 vindt men de briefwisseling tussen Sierksma en de auteur uit de jaren 1974-1977.

Selectie van secundaire literatuur

Bibliografieën

- Herman Beck, "A Bibliography of the Printed Writings of Professor Dr Fokke Sierksma", in H.L. Beck en K.D. Jenner, *Fokke Sierksma. A Biographical Sketch and Bibliography*, Leiden, [Rijksuniversiteit, Faculteit der Godgeleerdheid], 1982, p. 27-67.
- J.J. Kalma, *Dr. Fokke Sierksma, een Fries in een grenskonflikt. Bibliografie van en over hem*, Leeuwarden, 1983, 2 delen.
(Uitgave in eigen beheer, opgenomen in de bibliotheek van het Fries Historisch en Letterkundig Centrum Tresoar te Leeuwarden. Een fotokopie is aanwezig in de universiteitsbibliotheek Leiden. Deel 2 te raadplegen voor secundaire literatuur over Sierksma met name van Friese zijde.)
- E.T. van der Vlist, *Inventaris van de schriftelijke nalatenschap van Fokke Sierksma (1917-1977)*, Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, 1992.

Biografieën

- Konrad D. Jenner, "Fokke Sierksma. A Rough Sketch of His Life", in H.L. Beck en K.D. Jenner, *Fokke Sierksma. A Biographical Sketch and Bibliography*, Leiden, [Rijksuniversiteit, Faculteit der Godgeleerdheid], 1982, p. 7-26.
- K.D. Jenner, "Fokke Sierksma", in [Biografisch Woordenboek van Nederland, vol. 2, Amsterdam, Elsevier, 1985, p. 509-511.](#)
- J.H.P.M. van Iersel, "Fokke Sierksma", in [Biografisch lexicon voor de geschiedenis van het Nederlandse protestantisme, vol. 5, Kampen, Kok, 2001, p. 468-471.](#)

Necrologieën

- Th.P. van Baaren, "Fokke Sierksma: een deel van ons geweten", in [Trouw, 23/8/1977, p. 9.](#)
- Geale [Pieter Wijbenga], "By it forskieden fan Fokke Sierksma", in *Friesch Dagblad*, 23/8/1977, p. 7.
- Hans van Straten, "Fokke Sierksma was meer dan alleen een theoloog. Schrijver van veelzijdige intelligentie overleden", in *Utrechts Nieuwsblad*, 23/8/1977, p. 13.
- H.J. Franken, "Grenskonflikt. Een onkerkelijk man te midden der theologen. Bij het overlijden van Fokke Sierksma", in *Vrij Nederland*, 3/9/1977, p. 13.
- A.T. van Holten, "Bezeten bruggenbouwer", in *Mare*, 29/9/1977, p. 7.
- P. Sjoerd van Koningsveld, "Fokke Sierksma (1917-1977) als schrijver. Een christelijk-historische communist", in *De Nieuwe Linie*, 21/12/1977, p. 8.
- Th.P. van Baaren, "In Memoriam prof. dr. F. Sierksma", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 32, 1978, p. 42-47.

Godsdienstwetenschap

- J.H.P.M. van Iersel, *Wetenschap als eigenbelang. Godsdienstwetenschap en dieptepsychologie in het werk van dr. F. Sierksma (1917-1977)*, Rosmalen, Dora, 1991. Proefschrift Utrecht.
- Lammert Leertouwer, "Primitive Religion in Dutch Religious Studies", in *Numen* jrg. 38, 1991, p. 198-213.

- D.H. Hak, *Stagnatie in de Nederlandse godsdienstwetenschap 1920-1980. De bijdrage van Gerardus van der Leeuw, Fokke Sierksma en Theo P. van Baaren aan de godsdienstwetenschap*, Amsterdam, Thesis Publishers, 1994. Proefschrift Groningen. [Summary op p. 233-236](#).
- Jan Platvoet, "From Consonance to Autonomy: The Science of Religion in the Netherlands, 1948-1995", in *Method & Theory in the Study of Religion* jrg. 10, 1998, p. 334-351.
- Willem Hofstee, "Religion and Ideology: Dutch Science of Religions during the Cold War", in Iva Doležalová e.a. red., *The Academic Study of Religion during the Cold War. East and West*, New York [etc.], Lang, 2001 (Toronto Studies in Religion 27), p. 239-252.
- J.A. van Belzen, *Psychologie en het raadsel van de religie. Beschouwingen bij een eeuw godsdienstpsychologie in Nederland*, Amsterdam, Boom, 2007.
- Herman Westerink, "Participation and Giving Ultimate Meaning: Exploring the Entanglement of Psychology of Religion and Phenomenology of Religion in the Netherlands", in *Numen* jrg. 57, 2010, p. 186-211.

Literaire activiteit

- Piet Calis, [Het ondergronds verwachten. Schrijvers en tijdschriften tussen 1941 en 1945](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1989. Proefschrift Nijmegen.
- Id., [Speeltuin van de titaantjes. Schrijvers en tijdschriften tussen 1945 en 1948](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1993.
- Id., [De vrienden van weleer. Schrijvers en tijdschriften tussen 1945 en 1948](#), Amsterdam, Meulenhoff, 1999.
- Id., [Het elektrisch bestaan. Schrijvers en tijdschriften tussen 1949 en 1951](#), Amsterdam, Meulenhoff, 2001.
- R.A. Ubbink, "'Literair kwartier'. Fokke Sierksma als literair radiocriticus bij de Regionale Omroep Noord, 1946-1955", in [De Vrije Fries jrg. 89, 2009](#), p. 9-44.

Afzonderlijke werken

Een uitgebreide lijst van reacties, variërend van korte signalementen tot uitvoerige besprekingen, is te vinden in het typoscript van Becks bibliografie, "Een bibliografie van Prof. Dr. F. Sierksma", aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 65, met aanvullingen in handschrift en typoscript. Een kopie hiervan, echter zonder de aanvullingen, bevindt zich in de Leidse universiteitsbibliotheek. In de gepubliceerde versie reduceerde Beck het aantal recensies tot hooguit drie per item. Zie ook de inventaris van Van der Vlist (hierboven), waar p. 33-49 een lijst van de bewaarde knipsels, kopieën en overdrukken en deel 2 van de bibliografie van Kalma (hierboven).

A1. *Grensconflict* (1948, 1970)

- L. Krol, "Een dode limiet", in [De Nederlander, 10/4/1948, p. 5](#).
- S. Vestdijk, "Verzetsnovelle 'Grensconflict' debuteert van Frank Wilders", in [Het Parool, 22/5/1948, p. 7](#). Opgenomen in S. Vestdijk, *Zuiverende kroniek. Essays*, Amsterdam, Meulenhoff, 1956 (herdruk 1976), p. 131-133, onder de titel "Specialist van het verzet".
- J. Greshoff, "Proza met een pols. 'Grensconflict' van Frank Wilders", in *Nieuwe Courant*, 11/9/1948, p. 3.
- Fedde Schurer, "Bycht fan in forsetsman", in *De Tsjerne* jrg. 5, 1950, p. 193-198.

- Sjoerd Leiker, "Het drama van de enkeling", in *Amsterdams Tijdschrift voor Letterkunde* jrg. 2, 1954, p. 30-34. Licht gewijzigd opgenomen in Sjoerd Leiker, *De waterklok. Herinneringen en beschouwingen*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1991, p. 138-144.
- Max Nord, "Oorlogswerk weer best verkocht. Sierksma: anti-heldroman", in [Het Parool, 6/6/1970, PS, p. 9](#).
- Paul Beers, "Fokke Sierksma: een cirkel van 25 jaar schrijversleven. Bij de herdruk van 'Grensconflict'", in *Vrij Nederland*, 1/8/1970, p. 17.
- Henk van Gelder, "'Luisterpost': zorgvuldige poging tot authenticiteit" in [NRC Handelsblad, 14/4/1986, p. 2](#) (voorbekouwing van de televisiebewerking).
- [Zonder naam], "De anti-held in het verzet", in [Algemeen Dagblad, 15/4/1986, p. 7](#) (voorbekouwing van de televisiebewerking).

A2. Schoonheid als eigenbelang (1948)

- Gabriël Smit, "Schoonheid als eigenbelang. De waakzaamheid der jongste generatie", in [De Volkskrant, 28/6/1948, p. 5](#).
- Pierre H. Dubois, "Literaire strategie. Schoonheid en eigenbelang", in *De Spectator. Weekeindblad van 'De Nieuwe Gids'*, 23/7/1948, p. 8.
- H. van Galen Last, "Dirk Costers revanche", in [Libertinage jrg. 1, afl. juli-augustus 1948, p. 71-73](#).
- A. Marja, bespreking in het radioprogramma "Boekenhalfuur", uitgezonden door de A.V.R.O. op 29/8/1948. In licht gewijzigde vorm verschenen onder de titel "De volledige mens", in *Critisch Bulletin* jrg. 15, 1948, p. 481-489.
Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 43.
- S. Vestdijk, "F. Sierksma: Schoonheid als Eigenbelang. Essays van geheel eigen denkstijl", in [Het Parool, 23/10/1948, p. 7](#).
- Frans Cools, "Een zware erfenis. Bij Fokke Sierksma: 'Schoonheid als Eigenbelang'", in *Arsenaal. Tijdschrift voor Letterkunde* jrg. 4, afl. november-december 1948, p. 13-19.
- J. Greshoff, "De criticus Fokke Sierksma. 'Schoonheid als eigenbelang', even schoon als belangrijk", in *Nieuwe Courant*, 8/1/1949, p. 3.
- Victor E. van Vriesland, "Schoonheid als eigenbelang", in *Haagsch Dagblad*, 26/2/1949, p. 5 en in *Het Rotterdamse Parool* van dezelfde datum, p. 4. Opgenomen in V.E. van Vriesland, [Onderzoek en vertoog. Verzameld kritisch en essayistisch proza, deel 2, p. 620-623](#), Amsterdam, Querido, 1958. Gesproken versie in het radioprogramma "Literair kwartier", uitgezonden door de Regionale Omroep Noord op 4/3/1949.
- J.G. Kooij, "Fokke Sierksma: Schoonheid als eigenbelang", in *Vrij Nederland*, 24/11/1962, p. 7.

B2. Commentaar op Achterberg (1948, 1979)

- S. Vestdijk, "Jongeren over een 'duister' dichter. 'Commentaar op Achterberg'", in [Het Parool, 31/7/1948, p. 5](#).
- Bert Voeten, "Commentaren op Achterberg", in *Vrij Nederland*, 31/7/1948, p. 10.
- W.J.C. Buitendijk, "Wie den sleutel bezit, ontdekt: Rijkdom en schoonheid in Achterberg's poëzie. Werk van een grote veelzijdigheid", in [Trouw, 2/10/1948, p. 5](#).
- F.W. van Heerikhuizen, "Licht op een duistere dichter", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 18/12/1948, p. 3.
- Anthonie Donker, "Misbruik van poëzie", in *Critisch Bulletin* jrg. 15, 1948, p. 490-495.
- G. Stuiveling, "Neo-menistendom", in *Het boek van nu* jrg. 2, 1948, p. 10-11.
- P.J. M[eeertens], in [De Vlam. Socialistisch Weekblad voor Vrijheid en Cultuur, 1/1/1949, p. 11](#).

- W.L.M.E. van Leeuwen, "De nieuwste Nederlandse literatuur (Sinds plm. 1940)", deel 2, in [Twentsch Dagblad Tubantia, 18/1/1949, 2e blad, p. 1.](#)
- Hendrik de Vries, "Sierksma over Achterberg", in *Podium* jrg. 5, 1949, p. 444-450.

A3 en A4. *Phaenomenologie der religie en complexe psychologie* (1950) en *Freud, Jung en de religie* (1951)

- G.C. Berkouwer, "Sierksma en Van der Leeuw", in [Trouw, 16/12/1950, p. 3.](#) Zie ook "Naschrift", in [Trouw, 30/12/1950, p. 3.](#)
- Hans Redeker, "De psychiater als cultuurcriticus. Fokke Sierksma's belangrijke dissertatie", in *Nieuwe Courant Het Vaderland*, 10/2/1951, p. 3.
- [Zonder naam], "Het probleem van de moderne mens", in *Vrij Nederland*, 28/7/1951, p. 7. Vgl. E17.
- K.A.H. Hidding, in *Vox Theologica* jrg. 21, 1951, p. 188-189.
- Frits Kuiper, "Von Münchhausen, de onsterfelijke", in *In de Waagschaal* jrg. 6, 1951, p. 217, 223. Vgl. D118.
- [A.F.N.] L[ekkerkerker], in *Kerk en Theologie* jrg. 2, 1951, p. 192.
- O. N[oordebos], in [De Nieuwe Stem jrg. 6, 1951, p. 317-318.](#)
- J.J. van Weringh, "Dokkumer Columbus ûntdekt it Lân fan Dream en Winsken", in [De Tsjerne jrg. 6, 1951, p. 25-29](#) en [54-59.](#)
- H. van Oyen, "Jung's complexe psychologie en het Godsgeloof", in *Wending* jrg. 7, 1952, p. 33-46.
- D. W[iersma], in *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte en Psychologie* jrg. 44, 1952, p. 154-155.

A5. *Professor Dr G. van der Leeuw* (1951)

- G.C. van Niftrik, "Natuur en Geest", in *Hervormd Weekblad* jrg. 62, 12/4/1951, p. 203-204.
- J.J. Buskes, "Fokke Sierksma over professor Van der Leeuw", in *Tijd en Taak*, 14/4/1951, p. 2-3.
- J.W., "Bewogen kenschets van een mens. In memoriam prof. Van der Leeuw", in *Vrij Nederland*, 14/4/1951, p. 7.
- Sjoerd Leiker, "Aan de nagedachtenis van Prof. dr G. van der Leeuw", in *De Groene Amsterdammer*, 17/11/1951, p. 9. Licht gewijzigd opgenomen in Sjoerd Leiker, *De waterklok. Herinneringen en beschouwingen*, Amsterdam, De Bezige Bij, 1991, p. 145-148.
- A[nthonie] D[onker], "Herzien – herdenken. Prof. Van der Leeuw", in *Critisch Bulletin* jrg. 18, 1951, p. 334-335.
- K.H. M[iskotte], in *In de Waagschaal* jrg. 6, 1951, p. 235.
- O. N[oordebos], in [De Nieuwe Stem jrg. 6, 1951, p. 317-318.](#)

D120. "Quelques remarques sur la circoncision en Israel" (1951)

- H. Cazelles, in *Vetus Testamentum* jrg. 2, 1952, p. 381.

A6 en D121. *Tussen twee vuren* (1951, 1952, 1979, 1997)

- S. Vestdijk, "De sociaal-religieuze mens", in *Podium* jrg. 7, 1951, p. 313-320. Reactie op D116.

- Th.P. van Baaren, bespreking in het radioprogramma "Literair kwartier", uitgezonden door de Regionale Omroep Noord op 21/3/1952.
Tekst aanwezig in Tresoor-collectie *Literair kwartier*, Leeuwarden.
- J.M. de Jong, "Tussen twee vuren", in *Vrij Nederland*, 22/3/1952, p. 4.
- H. F[aber], "Tussen twee vuren", in *Weekblad van de Nederlandse Protestanten Bond*, 28/6/1952, [p. 1].
- O. N[oordebos], in [De Nieuwe Stem jrg. 7, 1952, p. 256.](#)
- P. Smits, "Vestdijk en Sierksma over de religie", in [Vestdijk Kroniek nr. 20, juni 1978, p. 8-18.](#)
- J.O. van de Breevaart, [Authority in question. Analysis of a polemical controversy on religion in the Netherlands, 1948-1998](#), Delft, Eburon, 2005. Proefschrift Leiden.

A7. *Bern fan de ierde* (1953, 1979)

- [J.] P[iebenga], "Essay oer de dichter O. Postma", in [Leeuwarder Courant, 4/4/1953, p. 3.](#)
- Yge Foppema, "Obe Postma 85 jaar. Onbekende meester", in *Vrij Nederland*, 2/5/1953, p. 7.
- L. Krol, "Dichter van het monisme. Fokke Sierksma: Bern fan de ierde", in *Christelijk-historische Nederlander*, 8/5/1953, p. 3.
- L.W. Nauta, "Dichter en folk", in [De Tsjerne jrg. 9, 1954, p. 2-5.](#)

A8. *De religieuze projectie* (1956, 1957, 1977. Engelse vertaling 1990)

- J.H. Plokker, "De religieuze projectie: motief voor religieuze beslissing", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 5/9/1956, p. 4.
- C.J. Bleeker, "De religieuze projectie. Zielkundige doorlichting van de godsdienst", in [Het Parool, 29/12/1956, p. 11.](#)
- A.L. Janse de Jonge, "De religieuze projectie", in *Bezinning* jrg. 11, 1956, p. 137-146. Opgenomen in A.L. Janse de Jonge, *Anthropologie en geestelijke volksgezondheid*, Kampen, Kok, 1959, p. 29-37.
- S. Vestdijk, "Projectie en introjectie", in *Critisch Bulletin* jrg. 23, 1956, p. 317-321.
- L.J. van Holk, "De religieuze projectie", in *Vox Theologica* jrg. 27, 1957, p. 65-71. Vgl. D133.
- J.M. de Jong, in [De Gids jrg. 120/l, 1957, p. 63-64.](#)
- Kwee Swan Liat, "Anthropologisch project en menselijke projectie", in *Vox Theologica* jrg. 27, 1957, p. 81-88. Vgl. D133.
- D.J. van Lennep, "Dr. F. Sierksma: 'De Religieuze Projectie'. Een bespreking", in *Algemeen Nederlands Tijdschrift voor Wijsbegeerte en Psychologie* jrg. 50, 1957, p. 20-30.
- J.A. Oosterbaan, "Dr. F. Sierksma's theorie der religieuze projectie", in *Vox Theologica* jrg. 27, 1957, p. 72-80. Vgl. D133.
- H.M.M. Fortmann, "Het probleem der religieuze projectie", in *Annalen van het Thijmgenootschap* jrg. 49, 1961, p. 101-117. Fortmanns arbeid aan de projectieproblematiek zou zijn neerslag vinden in zijn meerdelig hoofdwerk *Als ziende de onzienlijke. Een cultuurpsychologische studie over de religieuze waarneming en de zogenaamde religieuze projectie*, Hilversum [etc.], Brand, 1964-1968.
- H. de Vos, "De leer van de godsdienstige projectie", in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 20, 1966, p. 416-437.
- Lee W. Bailey, "Religious Projection: A New European Tour", in *Religious Studies Review* jrg. 14, 1988, p. 207-211.

- Van A. Harvey, *Feuerbach and the Interpretation of Religion*, Cambridge, Cambridge University Press, 1995 (Cambridge Studies in Religion and Critical Thought 1), p. 252-263.
- Jacob A. Belzen, "Past Freud – Beyond Freud? On Progress in the Psychoanalytic Psychology of Religion", in Jacob A. Belzen red., *Changing the Scientific Study of Religion: Beyond Freud? Theoretical, Empirical and Clinical Studies from Psychoanalytic Perspectives*, Dordrecht [etc.], Springer, 2009, p. 3-31. In licht gewijzigde vorm verschenen onder de titel "Beyond Freud in Psychoanalytic Psychology of Religion? On the Discussion of Religion as Projection", in *Journal of Religion in Europe* jrg. 3, 2010, p. 1-33.

A9. *De mens en zijn goden* (1959. Duitse vertaling 1959, Engelse en Italiaanse vertaling 1960)

- K., "De mens en zijn goden. Sierksma's psychologische benadering vraagt de theologen rekenschap. Emancipatie der godsdienstwetenschap", in [Algemeen Handelsblad, 24/12/1959, p. 15.](#)
- G.C. Berkouwer, "De mens en zijn goden", in [Trouw, 27/2/1960, p. 5.](#)
- J.G. R[ausch], "Goden kijken ons aan", in *Bevrijdend Denken. Rationeel-humanistisch Weekblad*, 19/3/1960, p. 4-6.
- K.A.H. Hidding, bespreking in het V.P.R.O.-radioprogramma van 20/5/1960.
Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 47.
- [Zonder naam], "Rechtvaardiging van de afgoden", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 15/10/1960, Wekelijks Bijvoegsel, p. 5.
- Hella S. Haasse, "De mens en zijn goden", in *Mens en Wereld*, 17/12/1960, p. 3, 5.
- Th.P. van Baaren, in [De Gids jrg. 123/l, 1960, p. 133-136.](#)
- C.J. B[leeker], in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 14, 1960, p. 306-308.
- H. Cornélis, in *Studia Catholica* jrg. 35, 1960, p. 67-69.
- H.Th. Fischer, in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 116, 1960, p. 287-289.](#)
- E. Conze, in *Oriental Art* jrg. 7, 1961, p. 42.
- J. Newton Hill, in *Man. A Monthly Record of Anthropological Science* jrg. 61, 1961, p. 42-43.
- J. Sperna Weiland, "Ikonologie van de godsdienst", in *Wending* jrg. 18, 1963, p. 653-655.

A10. *Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde* (1961, 1978)

Drost geeft in zijn nawoord bij de editie van 1978 op p. 305-309 een recensie-overzicht met kenmerkende citaten.

- Th.P. van Baaren, "Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde", in *Hervormd Nederland*, 13/1/1962, p. 4.
- Th.P. van Baaren, in [De Gids jrg. 125/l, 1962, p. 156-157.](#)
- L. Leertouwer, bespreking in het radioprogramma "Kompas", uitgezonden door de Regionale Omroep Noord en Oost op 23/4/1962.
Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 49.
- [Zonder naam], "Messianistische beweging", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 2/6/1962, Wekelijks Bijvoegsel, p. 2.
- C.J. Schuurman, "Een nieuwe hemel en een nieuwe aarde", in *Mens en Wereld*, 30/6/1962, p. 4.
- H. Baudet, "Een eminent boek", in *Het boek van nu* jrg. 15, 1962, p. 105.

- C.J. B[leeker], in *Theologie en Praktijk* jrg. 22, 1962, p. 98.
- H.C. van Renselaar, in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde](#) jrg. 118, 1962, p. 399-402.
- A.J.F. Köbben, "Een irritant boek", in [Socialisme en Democratie](#) jrg. 20, 1963, afl. 11, p. 748-751.
- R.J. Zwi Werblowsky, "A New Heaven and a New Earth: Considering Primitive Messianisms", in *History of Religions* jrg. 5, 1965, p. 164-172.
- Weston La Barre, "Materials for a History of Studies of Crisis Cults: A Bibliographic Essay", in *Current Anthropology* jrg. 12, 1971, p. 3-44.
- C. Rijnsdorp, "Fokke Sierksma en het Messianisme", in [Trouw](#), 13/9/1978, p. 2.
- Matthieu Schoffeleers, "Herwaardering van een aanklacht", in [NRC Handelsblad](#), 7/10/1978, Zaterdags Bijvoegsel, p. Z6.
- Cornelis Verhoeven, "Sierksma", in *De Tijd*, 27/10/1978, p. 56.
- G.H. ter Schegget, "Messianisme als uitdrukking van sociale onrust. Een vis in het vuur", in *De Nieuwe Linie*, 22/11/1978, p. 6.

A11 en A15. *De roof van het vrouwegeheim* (1962) en *Religie, sexualiteit & agressie* (1979)

Jenner geeft in de editie van 1979 op p. 329-335 een evaluerend recensie-overzicht met daarin een letterlijke weergave van een groot deel van het stuk van De Leeuwe.

- Hella S. Haasse, "De roof van het vrouwegeheim. Belangwekkend boek over zeden en gebruiken bij primitieve volken", in [Het Parool](#), 7/2/1963, p. 13.
- A.H.F. Lemaire, in *Kula* jrg. 4, afl. maart 1963, p. 17-18.
- A. Mankes-Zernike, "De roof van het vrouwegeheim", in *Weekblad van de Nederlandse Protestanten Bond*, 25/5/1963, p. 6.
- J.G. R[ausch], "Kwetsbaar geheim", in *Bevrijdend Denken. Rationeel-humanistisch Weekblad*, 28/9/1963, p. 4-6.
- J. van Baal, in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde](#) jrg. 119, 1963, p. 469-471. Een mildere toon in Yme Kuiper en Arie de Ruijter red., *De menselijke conditie. Speurtocht naar partnerschap*, Groningen, Rijksuniversiteit, Vakgroep Culturele Antropologie [etc.], 1982, p. 139.
- J. de Leeuwe, "Wie berooft wie en waarvan?", in *Symbiose* jrg. 2, 1963, p. 104-106.
- Nel Noordzij, "Vrouwen met de broek aan en de zweep in de hand", in *Het Nieuwe Boek* jrg. 1, 1963, p. 275-277.
- Mathieu Schoffeleers, "Het vrouwegeheim en de onmacht van de mannen", in [NRC Handelsblad](#), 22/9/1979, Zaterdags Bijvoegsel, p. Z6.
- A.J. Jelsma, "Het blijft spannen tussen de seksen", in [Trouw](#), 11/1/1980, p. 10.
- Gerard de Haas, "De roof van het vrouwegeheim. De mannelijke cultuur is gigantische bluf", in *Hervormd Nederland*, 16/8/1980, p. 12-13. Deze bespreking verscheen onder de titel "De roof van het vrouwegeheim. 'Religie, seksualiteit en agressie'" ook in *De Nieuwe. Onafhankelijk Vlaams Weekblad*, 12/9/1980, katern "De Nieuwe/Boeken", p. 16-17.

A12. *Testbeeld* (1963)

- R. Boltendal, "Fokke Sierksma's Testbeeld", in [Friese Koerier](#), 30/3/1963, p. 14.
- [Zonder naam], "Testbeeld: prikkelende essays van Sierksma", in *Nieuwe Rotterdamse Courant*, 30/3/1963, Wekelijks Bijvoegsel, p. 7.
- Hans Keller, "Dr. Fokke Sierksma in 'Testbeeld'. Nederlands intellect laat TV in de kou staan. Leids hoogleraar doorbreekt onbegrip en distantie", in *De Linie*, 27/4/1963, p. 6.

- J. Pen, "Sierksma's essays over TV. Testbeeld boek om op te reageren. Scherm toont fouten van samenleving", in [Het Parool, 27/4/1963, p. 9](#).
- K.L. Poll, "Een vijand van Amerikanen", *Hollands Maandblad* jrg. 4, afl. april 1963, p. 20-28. In licht gewijzigde vorm opgenomen in K.L. Poll, *Zonder mirakels. Kritieken en essays*, Amsterdam, Meulenhoff, 1965, p. 67-77, onder de titel "Amerika als poel van zonde". Vgl. D159.
- Ad den Besten, bespreking in het radioprogramma "Het geladen schip", uitgezonden door het IKOR op 12/5/1963.

Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 51.

- Anne Wadman, "Televisie-essays van Fokke Sierksma", in twee afleveringen in [Leeuwarder Courant, 18/5/1963, p. 27](#) en [25/5/1963, p. 16](#).
  - Ben Kroon, "De echte vogels fluiten buiten. Fokke Sierksma test de televisie en de massa, die eraan verslaafd is", in [De Tijd De Maasbode, 15/6/1963, p. 11](#).
  - S.I., "Testbeeld: prikkelend boek over televisie", in [Het Vrije Volk, 12/7/1963, p. 7](#).
  - E.B., "Pleidooi voor samenwerking van TV-man en academicus. 'Gierigheid naar nieuws in wezen nieuwsgierigheid naar mensen en behoefte aan oriëntatie'", in *Het Vaderland*, 19/9/1963, p. 15.
  - [Zonder naam], "Testbeeld: essays over televisie. Primeur van dr. Fokke Sierksma", in *Twentsche Courant*, 2/11/1963, Weekend Passage, p. 3.
  - L.W. Nauta, bespreking in het radioprogramma "Literair leven", uitgezonden door de Regionale Omroep Noord en Oost op 21/11/1963.
- Tekst aanwezig in Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, archief Sierksma 79 B 51.
- A. Dronkers, "Kleine balans der moderne visualiteit", in *Kerk en Theologie* jrg. 14, 1963, p. 265-268 van p. 260-273.
  - Josine W.L. Meijer, "TV-kijken", in [Socialisme en Democratie jrg. 20, 1963](#), afl. 7-8, p. 510-515.
  - L. de Geer, "F. Sierksma: Testbeeld", in *In de Waagschaal* jrg. 19, 1964, p. 273.
  - Anne Wadman, "T.V. – In fearnsieu nei Fokke", in *Frysk en Frij*, 19/12/1987, Mediabijlage, p. 13. Opgenomen in Anne Wadman, [Oer oarmans en eigen. Essayistysk en kritysk ferskaat \(mei bibliografy 1972-1994\)](#), Ljouwert, Fryske Akademy, 1994, p. 67-71.

A13. *Profiel van een incarnatie* (1964)

- M. Ondei, "Profiel ener Incarnatie. F. Sierksma schreef boeiend maar aanvechtbaar boek", in *Het Vaderland*, 12/12/1964, Weekjournaal, p. 3.
- Hans van Straten, "Sierksma in de leer bij een Tibetaanse monnik. Biografie als informatiebron", in [Het Vrije Volk, 19/12/1964, \[p. 13\]](#).
- A.E. Bayer, "Lama in Nederland. Sierksma schrijft een nietszeggend boek", in *Vrij Nederland*, 16/1/1965, p. 4. Vgl. E52.
- H.M.M. Fortmann, "De psychologie van een Tibetaanse monnik. Studie van dr. Fokke Sierksma", in [De Tijd De Maasbode, 30/1/1965, p. 5](#).
- Herman van der Wusten, "Profiel van een incarnatie", in *De Groene Amsterdammer*, 30/1/1965, p. 6.
- L.A., "Een incarnatie in Nederland", in [Algemeen Handelsblad, 13/3/1965, Supplement, p. 19](#).
- J.R.A. Loman, "Profiel van een incarnatie", in [Algemeen Handelsblad, 31/3/1965, p. 3](#).
- A. Hofman, "Profiel van ontmoeting", in *Sermo. Contact-orgaan voor het studentenwerk uitgaande van de gereformeerde studentenpredikanten* jrg. 12, afl. juni 1965, p. 5-6. Vgl. D172.
- Th.P. van Baaren, in *Nederlands Theologisch Tijdschrift* jrg. 19, 1965, p. 310-311.

- P.E. de Josselin de Jong, in [Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde jrg. 121, 1965, p. 159-165](#). Vgl. D169.

D168. "Rtsod-pa: the Monachal Disputations in Tibet" (1964)

- Z. Yamaguchi, bespreking (in het Japans) in *The Toyo Gakuho (Reports of the Oriental Society)* jrg. 48, afl. september 1965, p. 104-114.

B7. "De paus als feodaal verschijnsel" (1965)

- Gabriël Smit, "Visies op de paus van Rome", in [De Volkskrant, 10/11/1965, p. 9](#).

A14. *Tibet's Terrifying Deities* (1966)

- Th.P. van Baaren, "Tibet, land van mysterie", in *De Nieuwe Linie*, 13/5/1967, p. 10.

- W. P., "Tibets schrikaanjagende goden", in *Het Vaderland*, 24/11/1967, Weekjournaal, p. 2.

- [Zonder naam], in *The Psychiatric Quarterly* jrg. 41, 1967, p. 167-168.

- Robert J. Miller, in *American Anthropologist* jrg. 70, 1968, p. 1212-1213.

- Robert B. Ekvall, in *Indo-Iranian Journal* jrg. 11, 1969, p. 318-320.

- Siegbert Hummel, in *Zeitschrift für Missionswissenschaft und Religionswissenschaft* jrg. 55, 1971, p. 63-65.

C49. *Gewaarmerkte gedichten* (1977)

- Joop Boomsma, "'Gewaarmerkte Gedichten'. Posthúm útbrochte fersen fan Fokke Sierksma", in *Frysk en Frij*, 26/11/1977, p. 6-7.

- T[iny] M[ulder], "Fokke Sierksma: 'Gewaarmerkte gedichten'. De mens op de laatste schans", in *Friesch Dagblad*, 10/12/1977, p. 23.

- H.H.J. van As, "Geloof en ongeloof in Kerst en eeuwig leven. Poëzie van Geert Boogaard en Fokke Sierksma", in *Reformatorisch Dagblad*, 24/12/1977, p. 2.

- Rudi Boltendal, "Oude verzen van Fokke Sierksma", in [Leeuwarder Courant, 21/1/1978, Sneon & Snein, p. 2](#).

- H[ans] v[an] S[traten], "Sierksma's poëzie van toen", in *Utrechts Nieuwsblad*, 8/3/1978, p. 27.

